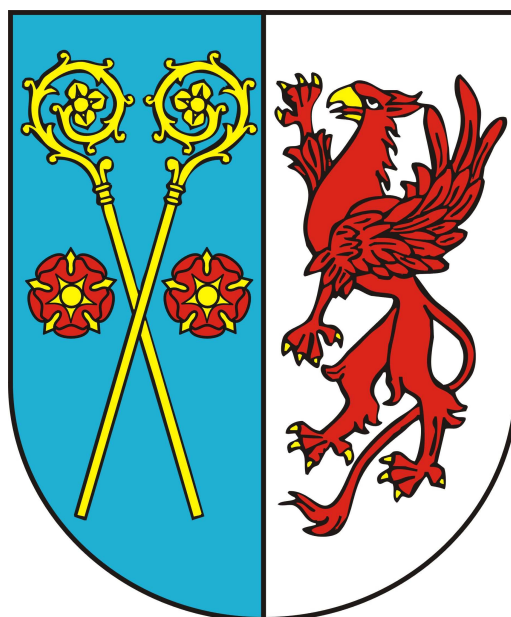

**STRATEGIA ROZWOJU
POWIATU KAMIENSKIEGO
NA LATA 2014 – 2020**

KAMIEŃ POMORSKI, PAŹDZIERNIK 2013

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
Rozdział I. Diagnoza sytuacji	4
1.1 Sfera przyrodniczo-demograficzna.....	4
1.1.1 Warunki naturalne	4
1.1.2 Klimat.....	5
1.1.3 Ochrona środowiska.....	5
1.1.4 Ekologia	6
1.1.5 Podział administracyjny.....	6
1.1.6 Demografia.....	9
1.2 Sfera społeczna.....	10
1.2.1 Kultura	10
1.2.2 Oświata.....	12
1.2.3 Zdrowie.....	13
1.2.4 Pomoc społeczna	14
1.2.5 Rynek pracy.....	14
1.2.6 Organizacje pozarządowe	19
1.2.7 Bezpieczeństwo publiczne.....	23
1.3 Sfera ekonomiczno-gospodarcza	24
1.3.1 Działalność gospodarcza.....	24
1.3.2 Przemysł	25
1.3.3 Rolnictwo i leśnictwo.....	25
1.3.4 Transport	26
1.3.5 Zagospodarowanie przestrzenne	28
1.3.6 Turystyka	28
Rozdział II. Analiza SWOT	33
Rozdział III. Wizja rozwoju Powiatu.....	35
Rozdział IV. Priorytetowe obszary rozwoju	35
Rozdział V. Cele i wskaźniki dla poszczególnych obszarów rozwoju.....	35
Rozdział VI. Metodologia wdrażania strategii.....	46
Rozdział VII. Źródła finansowania.....	47
Rozdział VIII. Monitoring wdrażania strategii	47
Spis map, wykresów i tabel	48

Wstęp

Strategia Rozwoju Powiatu Kamieńskiego na lata 2014 – 2020 jest instrumentem służącym do realizacji polityki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz polityki programowania rozwoju lokalnego powiatu. Obejmuje on analizę i diagnozę sytuacji obecnej, wyznacza wizję rozwoju, najważniejsze obszary rozwoju oraz opis planowanych działań do realizacji w poszczególnych obszarach.

Strategia określa ścieżkę rozwoju powiatu w latach 2014 – 2020, czyli w okresie siedmioletniego programowania Unii Europejskiej. Obszarem realizacji strategii jest Powiat Kamieński.

Strategia ma charakter otwarty, a realizacja poszczególnych zadań będzie dostosowywana do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, istniejących możliwości finansowych oraz potencjału i zamierzeń podmiotów realizujących jej zapisy.

Prace nad projektem strategii trwały w okresie luty – sierpień 2013 roku, a uczestniczyło w nim 16 osób, stanowiących zespół roboczy, utworzony w związku z uczestnictwem Powiatu Kamieńskiego w projekcie „Partycypacja – nowa jakość w demokracji lokalnej”, realizowany przez Koszalińskie Centrum Wspierania Inicjatyw Społecznych.

Opracowany projekt strategii został poddany we wrześniu 2013 roku konsultacjom społecznym, przeprowadzonych w następujący sposób (na podstawie zapisów uchwały Rady Powiatu nr XXII/200/2013 z dnia 27 maja 2013 r. w sprawie określania zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Kamieńskiego): ..... (do uzupełnienia po przeprowadzeniu konsultacji)

Rozdział I. Diagnoza sytuacji

1.1 Sfera przyrodniczo-demograficzna

1.1.1 Warunki naturalne

Powiat należy do województwa zachodniopomorskiego. Powiat Kamieński składa się z sześciu gmin. Pięć z nich posiadają status miejsko-wiejski - Kamień Pomorski, Dziwnów, Golczewo, Międzyzdroje i Wolin, jedna status gminy wiejskiej: Świerżno; zajmuje łączną powierzchnię 1 003,44 km².

Powiat Kamieński położony jest w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Posiada korzystne położenie geograficzne, na krzyżujących się ważnych szlakach komunikacyjnych. Od zachodu graniczy z Powiatem Grodzkim Świnoujście oraz poprzez Zalew Szczeciński z Powiatem Polickim, od południa z Powiatem Goleniowskim, a od wschodu z Powiatem Gryfickim, północną granicę Powiatu Kamieńskiego wyznacza Morze Bałtyckie.

Pod względem fizyczno-geograficznym, Powiat Kamieński położony jest na obszarze należącym do regionu:

1. Prowincji: Niż Środkowoeuropejski.
2. Podprowincji: Pobrzeże Południowobałtyckie.
3. Makroregionu: Pobrzeże Szczecińskie.
4. Mezoregionu: Wolin, Uznam, Równina Gryficka, Równina Goleniowska, Wybrzeże Trzebiatowskie.

Ziemia Kamieńska charakteryzuje się najwyższym w kraju wybrzeżem klifowym, z szerokimi piaszczystymi plażami, łączy się z wodami Zalewu Szczecińskiego. Obszary prawnie chronione, posiadające dużą wartość przyrodniczą zajmują 9615,9 ha, co daje 9,6% powierzchni Powiatu Kamieńskiego. Większość zajmowana jest przez Woliński Park Narodowy. Na terenie Wolińskiego Parku Narodowego, który powstał na najpiękniejszej i najstarszej części wyspy Wolin znajduje się wiele lasów oraz polodowcowych jezior. Obecność tych walorów pozwala na rozwój różnorodnych form wypoczynku, w tym agroturystyki i turystyki kwalifikowanej. Ponadto na terenie Powiatu Kamieńskiego zarejestrowano ogółem 103 pomniki przyrody. Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 27685,6 ha, co 27,1% lesistości powiatu. Obszar Powiatu Kamieńskiego jest miejscem o wysokich walorach historycznych i krajobrazowych (Wolin, Kamień Pomorski). Niezdegradowane i czyste tereny rolne stanowią podstawę upraw ekologicznych. Użytki rolne na terenie powiatu wynoszą ogółem 42,1%. Liczba rzek w powiecie: 9, liczba jezior: 11.

1.1.2 Klimat

Klimat Powiatu Kamieńskiego, który pod względem klimatycznym należy do Dzielnicy Bałtyckiej. Zaznacza się tu silnie wpływ morski: wilgotność powietrza, długotrwałość zim, amplituda temperatur. Jak wynika z danych stacji meteorologicznej w Kamieniu Pomorskim, średnia roczna temperatur na tym obszarze waha się w granicach 7 - 8,3°C. Najcieplejszy miesiąc to sierpień, a najchłodniejszy – styczeń. Temperatura maksymalna mieści się w granicach 32,1° do 33,1°C, a minimalna od -18,6° do -19,2°C. Roczna suma opadów na terenie powiatu waha się w granicach 550 - 650 mm. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 210-220 dni. Wiatry wieją najczęściej z kierunku płd.-zach. i płn.-zach.

1.1.3 Ochrona środowiska

Na terenie Powiatu Kamieńskiego zaewidencjonowano 21 obszarowych form ochrony przyrody oraz 79 pomników przyrody. Są to: park narodowy (1), rezerwaty przyrody (8), zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (4), użytki ekologiczne (8), pomniki przyrody (101) oraz park narodowy: Woliński Park Narodowy i rezerwaty: R-I rezerwat faunistyczny Łuniewo (gmina Wolin), 6 rezerwatów na terenie WPN (gmina Międzyzdroje), Bagna Rozwarowskie, rezerwat faunistyczny (gmina Kamień Pomorski, częściowo gmina Wolin), rezerwat florystyczny Golczewskie Uroczysko (gmina Golczewo).

Na terenie Powiatu Kamieńskiego znajdują się następujące rezerwaty przyrody: Rezerwat im. doc. Stefana Jarosza (gm. Międzyzdroje - ochrona kępy litej buczyny w drzewostanach sosnowych), Rezerwat im. prof. Mariana Raciborskiego (gm. Wolin – ochrona stanowiska wiciokrzewu pomorskiego i zimoziołu północnego), Rezerwat im. prof. Adama Wodziczki (gm. Międzyzdroje - ochrona klifu ze stanowiskami roślinności kserotermicznej), Rezerwat im. prof. Zygmunta Czubińskiego (gm. Międzyzdroje - chronione jest stanowisko buczyny pomorskiej ze storczykami), Rezerwat im. dr Bohdana Dyakowskiego (gm. Międzyzdroje - chronione jest stanowisko buczyny z łanami perłówki jednokwiatowej), Rezerwat im. prof. Władysława Szafera (gm. Międzyzdroje - chronione jest stanowisko buczyny z żywcem cebulkowym), Rezerwat Łuniewo (gm. Wolin – celem ochrony jest zachowanie naturalnego ekosystemu torfowiska przejściowego i wysokiego oraz jeziora dystroficznego, podlegającego procesowi łądowacenia), Rezerwat Bagna Rozwarowskie (gm. Kamień Pomorski, częściowo gm. Wolin - ochrona torfowiska), Rezerwat Golczewskie Uroczysko (gm. Golczewo - celem ochrony jest zachowanie naturalnych ekosystemów torfowisk wysokich, śródleśnego jeziora z otaczającymi kompleksami półnaturalnych ekosystemów leśnych), Rezerwat Wiejkowski Las (gm. Wolin i gm. Przybiernów) utworzony Rozporządzeniem Nr 33/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dn. 12.08.2008 r. (Dziennika Urzędowego Województwa

Zachodniopomorskiego Nr 73 z dn. 25.08.2008 r., poz. 1594). Zajmuje powierzchnię 130,09 ha. Celem ochrony jest zachowanie borów i lasów bagiennych, torfowisk wysokich, śródlęśnych jezior eutroficznych oraz bogatej populacji woskownicy europejskiej i cisa pospolitego.

1.1.4 Ekologia

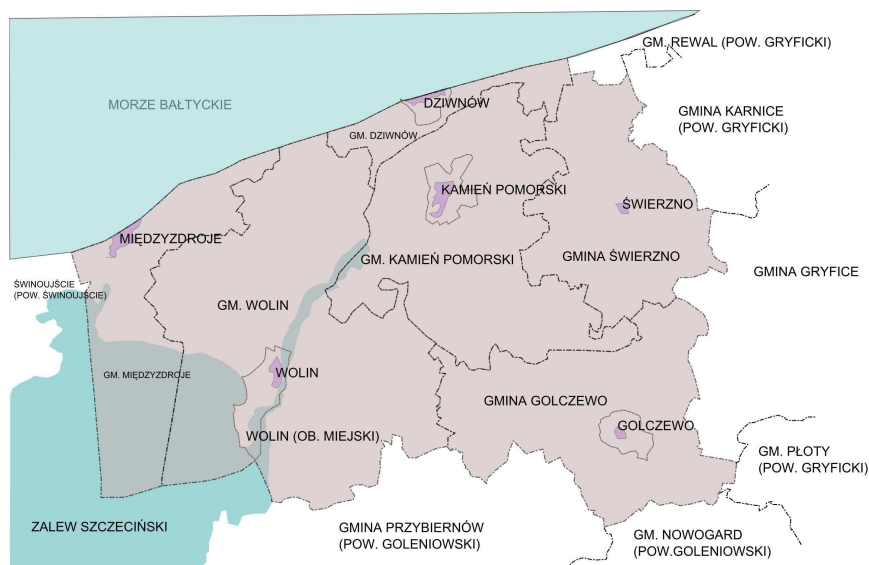
Według podziału geobotanicznego Polski, Powiat Kamieński leży w obrębie: Obszaru Euro-Syberyjskiego, Prowincji Niżowo-Wyżynnej Środkowoeuropejskiej, Działu Bałtyckiego, Poddziału Pas Równin Przymorskich i Wysoczyzn Pomorskich i Krainy Nizina Szczecińska, Pobrzeże Bałtyckie, Brzeg Bałtyku. Grunty leśne i zadrzewione zajmują na terenie Powiatu Kamieńskiego (według ewidencji powiatu) 21 138 ha, co stanowi 31,09 % powierzchni geodezyjnej powiatu. Lasy zajmują 28 724 ha, co stanowi 28,62 % powierzchni powiatu (lesistość większa od średniej lesistości kraju – 28 %).

Na terenie Powiatu Kamieńskiego ustanowiono następujące obszary NATURA 2000. Są to:

1. Obszary SOO (Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk): Ujście Odry i Zalew Szczeciński (PLH 320018), Wolin i Uznam (PLH 320019), Ostoja na Zatoce Pomorskiej (PLH 990002), Ostoja Golczewska (PLH 320052).
2. Obszary OSO (Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków): Zatoka Pomorska (PLB 990003), Zalew Szczeciński (PLB 320009), Bagna Rozwarowskie (PLB 320001), Łąki Skoszewskie (PLB 320007), Delta Świny (PLB 320002), Wybrzeże Trzebiatowskie (PLB 320010), Zalew Kamieński i Dziwna (PLB 320011), Puszcza Goleniowska (PLB 320012).

1.1.5 Podział administracyjny

Mapa 1. Mapa z podziałem administracyjnym

Źródło: Powiatowy program ochrony środowiska dla powiatu kamieńskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016, GreenKey, Mełno 2010, s.10.

Powiat należy do województwa zachodniopomorskiego. Powiat Kamieński składa się z sześciu gmin. Pięć z nich posiadają status miejsko-wiejski - Kamień Pomorski, Dziwnów, Golczewo, Międzyzdroje i Wolin, jedna status gminy wiejskiej: Świerżno.

Jest to powiat położony nad zachodnim wybrzeżem Bałtyku, powstały w wyniku dołączenia do rejonu istniejącego wcześniej wokół Kamienia dwóch gmin - Międzyzdrojów i Wolina. Położony w sąsiedztwie Zalewu Szczecińskiego powiat posiada długi pas wybrzeża, połączenie drogą morską z centrum kraju i południem.

Gminy Powiatu Kamieńskiego:

Gmina Dziwnów o powierzchni 38 km² i liczbą mieszkańców ok. 4100 osób, a w jej skład wchodzi jeszcze trzy inne miejscowości: Międzywodzie, Dziwnówek i Łukęcin - każda z nich jest sama w sobie turystyczną atrakcją. Dziwnów należy do atrakcyjnych turystycznie regionów ze względu na warunki plażowania i uzdrowski charakter. Wśród atrakcji inwestycyjnych terenu gminy zaliczyć można rozbudowę infrastruktury komunalnej, oczyszczalnię ścieków, modernizację i rozbudowywanie obiektów kulturalno-sportowych, gazyfikację i kanalizację wszystkich miejscowości na terenie gminy, przebudowę i modernizację ulic i ciągów komunikacji pieszej, rowerowej, a także uwzględniającej osoby niepełnosprawne, rozbudowę infrastruktury turystycznej, zwłaszcza wodnej, port morski, ośrodki rehabilitacyjne, nabrzeże ujścia rzeki Dziwny jako jeden z nielicznych w Polsce zwodzony most na rzece Dziwnie oraz odbywający się w Dziwnowie Festiwal Gwiazd Sportu.

Powierzchnia **Gminy Golczewo** to 17.539 ha, a liczba mieszkańców to ok. 6100. Gmina Golczewo położona jest w północnej części województwa zachodniopomorskiego. O atrakcyjności gminy stanowi klimat, charakteryzujący się łagodnymi zimami i suchymi latami, wyjątkowe położenie przy krańcu Puszczy Goleniowskiej, między dwoma jeziorami - Szczucze i Okonie - oraz ukształtowanie terenu. Głównymi dziedzinami gospodarki regionu jest rolnictwo, leśnictwo oraz turystyka i rekreacja. Walory przyrodnicze kwalifikują ten obszar do rozwoju turystyki. Wyznaczone szlaki turystyczne sprzyjają organizowaniu pieszych wędrówek. Atutem turystycznym gminy jest także bliskość wybrzeża Bałtyku. Zasoby naturalne gminy to wapień i margle, torfy i gryty oraz kreda pojeziorna. Przemysł związany jest głównie z przerobem drewna, produkcją resorów i przetwórstwem owocowo-warzywnym. Mocne strony Gminy Golczewo to dobra sieć dróg wojewódzkich i dostępność do dróg krajowych nr 3 i 6 (około 18 km), przez Golczewo biegnie droga wojewódzka nr 108 (Świnoujście- Płoty), Port lotniczy Goleniów 35 km, bezpośrednio zaplecze gmin nadmorskich Dziwnów i Rewal, stacja kolejowa Wysoka Kamieńska na terenie gminy.

Kamień Pomorski jest siedzibą powiatu i gminy. Jest to piękne miasteczko leżące nad brzegiem Zalewu Kamieńskiego, 10 m. n.p.m., w odległości 8 km od Bałtyku. Obszar miejscowości wynosi około 9 km², a obszar gminy, której jest siedzibą około 208,53 km². Gminę zamieszkuje 14.496 osób, z czego w samym mieście niespełna 10.000. Nazwa miasta pochodzi od naturalnego zjawiska typograficznego, wielkiego głazu narzutowego spoczywającego w wodach Zalewu Kamieńskiego przy północnym brzegu pobliskiej Wyspy Chrząszczewskiej.

Kamień Pomorski jest jednym z najstarszych miast na Pomorzu Zachodnim. Pierwsze ślady osadnictwa sięgają czasów starożytnych. W IX w. istniał tu gród obronny zaś w X w. pojawiło się rzemieślnicze podgrodzie. Na przełomie XI i XII w. Kamień Pomorski był stolicą Pomorza Zachodniego. Od 1175 r. po zniszczeniu przez Duńczyków Wolina znajdowała się tu także stolica biskupstwa zachodniopomorskiego. Prawa miejskie Kamień Pomorski otrzymał w 1274 r. z rąk księcia Barnima I. Fakt ten zapoczątkował nowy etap w rozwoju miasta trwający do 1478 r., kiedy to Bogusław X zjednoczył całe Pomorze Zachodnie. Dobre połączenia lądowe z nadmorskimi miastami niemieckimi wyznaczyły szlak handlowy przechodzący przez Kamień do Kołobrzegu, Słupska i Gdańska. W 1308 r. na Kamień Pomorski napadli Brandenburczycy, wówczas całe miasto spłonęło. W pierwszej połowie XIV w. zaczęto budować mury miejskie. Z biegiem czasu w obrębie miasta powstało wiele sakralnych i świeckich budowli. W XIV w. wzniesiono ratusz będący siedzibą rady miejskiej, cechów i sądu ławniczego.

Gmina Międzyzdroje to znany kurort nazywany "perłą Bałtyku", którego powierzchnia liczy 117,17 km², w tym 10.937 ha zajmuje Park Woliński. Gminę zamieszkuje ok. 6500 osób. Międzyzdroje to miasto leżące na wyspie Wolin nad Morzem Bałtyckim, a otoczone jest lasami Wolińskiego Parku Narodowego. Posiada korzystny mikroklimat, na który wpływ wywierają wody Zatoki Pomorskiej i Bałtyku. W pobliżu Międzyzdrojów znajduje się pokazowy rezerwat żubrów, w sezonie odwiedza go kilkadziesiąt tysięcy osób. Atrakcją turystyczną jest również Muzeum Przyrodnicze Wolińskiego Parku Narodowego. W Wapnicy znajduje się unikatowe jezioro Turkusowe, którego kolor kształtuje węglan wapnia. Charakteryzujące gminę inwestycje to inwestycje komunalne: oczyszczalnie ścieków, gazyfikacja, rozwój infrastruktury, poprawa jakości i rozbudowa dróg, molo jedno z najdłuższych w Polsce, z możliwością dobijania jednostek morskich oraz atrakcje turystyczne takie jak liczne imprezy kulturalne np. Festiwal Gwiazd oraz najlepiej rozbudowana baza noclegowa przyciągająca największą liczbę turystów, Park Sportu i Wypoczynku im. Olimpijczyków W. Komara i T. Ślusarskiego, Stadion Miejski w Międzyzdrojach.

Gmina Świerzno położona jest w północnej części woj. szczecińskiego w odległości 3 km od morza na Równinie Gryfickiej. Jej powierzchnia to 140,2 km., a liczba mieszkańców około 4200. Gmina posiada typowo rolniczy charakter. Usytuowanie terenu blisko morza stwarza duże możliwości rozwoju agroturystyki.

W gminie napotkać można dużą liczbę zabytków i pomników przyrody. Na terenie gminy Świerzno działa wiele podmiotów gospodarczych głównie związanych z rolnictwem. Największe miejscowości gminy - Świerzno, Stuchowo, Gostyń są w pełni skanalizowane i posiadają oczyszczalnie ścieków. Wśród mocnych stron gminy wyróżnić można liczne užitki nadające się pod uprawę ekologiczną, liczne pomniki przyrody, zespoły przyrodnicze, bogactwo zasobów flory i fauny, wiele zabytków architektonicznych: kościoły, pałace, dworki, inwestycje z zakresu modernizacji i rozbudowy dróg dojazdowych, oczyszczalni ścieków, gazyfikacji, trwająca modernizacja gospodarstw w celu przygotowania ich pod agroturystykę oraz grunty i działki nadające się do wykorzystania i nowych inwestycji.

Miasto Wolin liczy ok. 5000 mieszkańców i spełnia rolę ośrodka administracyjnego, handlowego i usługowego w **Gminie Wolin**. W gminie mieszka ponad 12.000 mieszkańców trudniących się głównie handlem, usługami i obsługą turystów. Wolin to wyspa położona pomiędzy Zalewem Szczecińskim, a Morzem Bałtyckim. Przez wyspę Wolin przebiega międzynarodowa droga samochodowa szybkiego ruchu A3: Świnoujście - Wolin - Szczecin - Praga. Z racji bogatej historii o Wolinie mówi się "miasto Wikingów" dlatego sławny stał się organizowany latem Festiwal Słowian i Wikingów, na który zjeżdżają z całego świata grupy uczestników. Muzeum Regionalne w Wolinie posiada wiele eksponatów dotyczących plemienia Wolinian. Wolin to ziemia bogato obdarowana przez naturę, wspaniała przyroda i Woliński Park Narodowy ze szlakami turystycznymi, jeziorami, leśną zwierzyną. Wyjątkowe położenie gminy (Zalew Szczeciński, Woliński Park Narodowy, Bałtyk) oraz walory przyrodnicze i stan środowiska naturalnego sprawiają, że to region o ogromnych możliwościach usług turystycznych i rekreacyjnych: Gminę charakteryzują liczne tereny nadające się pod turystykę i rekreację: pola golfowe, inwestycje z zakresu modernizacji i rozbudowy dróg dojazdowych, oczyszczalni ścieków, gazyfikacji, most zwodzony.

1.1.6 Demografia

Gęstość zaludnienia w województwie zachodniopomorskim wynosi 75 osób na 1 km². Na tym tle Powiat Kamieński zalicza się do jednostek terytorialnych o niskiej liczbie ludności, na 1 km² przypada tu zaledwie 48 osób. Liczba ludności w powiecie w przeciągu ostatnich 3 lat znacznie spadła. Jest to wynikiem utrzymującego się przez te lata niskiego przyrostu naturalnego.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna i społeczna w Powiecie Kamieńskim

Wyszczególnienie	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Wiek 0-17	4.965	5.164	4.212	4.397	4.176	4.345
Wiek produkcyjny	16.246	16.672	15.006	17.244	14.900	17.163
Wiek emerytalny	3.489	2.024	5.404	2.128	5.506	2.183
Ogółem	24.700	23.860	24.622	23.769	24.582	23.691
Razem	48.560		48.391		48.273	

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Nie obserwuje się stałego wzrostu liczby ludności meldowanych na okres stały powiatu. Zaobserwowano natomiast wzrost ludności sezonowej w Powiecie Kamieńskim (gminy Dziwnów i Międzyzdroje). Od roku 2000 liczba ludności tego obszaru zwiększyła się o 1 796 osób.

Tabela 2. Migracje w latach 2010-2012

Wyszczególnienie		Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Wymeldowania	Miasto	201	189	220	202	196	175
	Wieś	187	147	187	158	167	137
	Za granicę	0	0	2	3	5	3
Zameldowania	Miasto	202	198	206	195	146	152
	Wieś	135	108	124	128	127	97
	Z zagranicy	3	5	11	3	6	9

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

1.2 Sfera społeczna

1.2.1 Kultura

Na naszych wodach Powiatu Kamieńskiego rozgrywane są prestiżowe regaty. Jachty mogą cumować na przystaniach w takich miejscowościach jak: Kamień Pomorski, Międzywodzie, Dziwnów, Wolin, Sierosław czy Wicko.

Atrakcyjność kulturalną Powiatu Kamieńskiego podnoszą licznie występujące zabytki. Miłośnicy historii powinni przyjechać w okresie letnim na Międzynarodowy Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie, gdzie obejrzą widowiska wojenno - historyczne, pokazy wczesnośredniowiecznych rzemiosł oraz regaty replik łodzi wikingów.

Powiat Kamieński z pełną odpowiedzialnością można również nazwać powiatem festiwali. Odbywają się tu festiwale oraz imprezy masowe o znaczeniu międzynarodowym takie jak: wspomniany Międzynarodowy Festiwal Słowian i Wikingów, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej, Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Amber Baltic czy Piknik Country w Sułominie.

Działania w zakresie rozwoju kultury na terenie Powiatu Kamieńskiego częściowo przekazane zostały gminom, w imieniu których działają miejskie ośrodki kultury. Odpowiadają one za organizację imprez kulturalnych, sportowych i promocyjnych.

Prowadzą całoroczną działalność w kołach zainteresowań, pracowniach. Dodatkowo skupiają wokół siebie twórców ludowych i artystów zamieszkujących poszczególne gminy.

Twórcy i artyści ludowi powiatu zajmują się zwłaszcza rękodziełami rzeźbiarskimi, malarskimi i hafciarskimi. Kunszt i indywidualność powyższych dzieł można podziwiać na imprezach i konkursach na terenie powiatu, jak również na imprezach poza powiatowych.

Wykaz imprez odbywających się na terenie powiatu:

1. Imprezy kulturalne i oświatowe: Neptunalia w Dziwnowie, Dzień Grecki w Dziwnowie, Poszukiwanie skarbów w Dziwnowie, Festyn Komandosa w Dziwnowie, Dni Golczewa, Golczewska Sierpniówka, Europejskie Dni Dziedzictwa Kulturowego w Golczewie, Dni Kultury Chrześcijańskiej "Ottonalia" w Kamieniu Pomorskim, Festiwal Współczesnej Kultury Ludowej w Kamieniu Pomorskim, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej, Dni Kamienia Pomorskiego, Liczne uroczystości historyczne, Międzynarodowy Festiwal Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach, Festiwal Gwiazd w Międzyzdrojach, Międzynarodowe czwartki organowe w Międzyzdrojach, Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie.
2. Imprezy sportowe: Festiwal Gwiazd Sportu w Dziwnowie, Międzynarodowy Bieg Cztery Mile Jarka w Dziwnowie, Ogólnopolski Słoneczny Turniej Tańca Sportowego w Dziwnowie, Mini Mundial w Dziwnowie, Etapowe Regaty Turystyczne, Grand Prix - zawody wędkarskie w Golczewie, Regaty na Zalewie Kamieńskim, Bieg Niepodległości w Kamieniu Pomorskim, Ogólnopolski Turniej Tańca Sportowego w Kamieniu Pomorskim, Eliminacje do Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży oraz Eliminacje Mistrzostw Świata i Europy w Klasie Optimist; Regaty Puchar Mariny Kamień Pomorski Turniej „Z Wodą za Pan Brat” w Kamieniu Pomorskim, Puchar Polski Seniorek i Seniorów w zapasach w stylu wolnym w Międzyzdrojach, Wiosenne Biegi Przełajowe w Wapnicy, Festiwal Siły, Sprawności i Urody - Fashion Promenade, Bieg śniadaniowy - Mityng Lekkoatletyczny im. W. Komara i T. Ślusarskiego, Summer Kite Festival w Międzyzdrojach, Turniej Tańca Towarzyskiego o Puchar Międzyzdrojów.

1.2.2 Oświata

Zakres zadań oświatowych Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim jak i ich realizacja związana jest zasadniczo z całokształtem prac związanych z prowadzeniem publicznych szkół ponadgimnazjalnych, publicznych placówek oświatowych i publicznych szkół kształcenia specjalnego na terenie powiatu, zapewnieniem powszechnej dostępności i możliwości realizacji obowiązku nauki na administrowanym terenie.

Tabela 3. Liczba uczniów, słuchaczy i wychowanków w placówkach oświatowych prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim w latach 2009-2012

Rok szkolny	Liczba uczniów, słuchaczy i wychowanków
2009/2010	1186
2010/2011	1137
2011/2012	1058

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim.

Na cztery projekty edukacyjne o łącznej wartości 3 112 856,15 zł pozyskano 1 781 237,92 zł.

Struktura organizacyjna oświaty powiatu kamińskiego

W skład sieci szkół Powiatu Kamińskiego wchodzi:

1. 3 zespoły szkół ponadgimnazjalnych,
2. 1 liceum ogólnokształcące,
3. 1 placówka kształcenia specjalnego,
4. 2 publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Benicach, w skład którego wchodzi:

1. Technikum Leśne.
2. Technikum Hodowli Koni.
3. Technikum Rolnicze.
4. Technikum Agrobiznesu.
5. Technikum Spedycyjne.
6. Technikum Inżynierii Środowiska i Melioracji.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Kamieniu Pomorskim, w skład którego wchodzi:

1. Technikum (profile: technik żywienia i usług gastronomicznych oraz technik hotelarstwa).
2. Zasadnicza Szkoła Zawodowa (profile: kucharz oraz klasa wielozawodowa: piekarz, cukiernik, fryzjer, stolarz, monter izolacji budowlanej, mechanik pojazdów samochodowych, cieśla).
3. Liceum Ogólnokształcące (nachylenie: pożarniczo-ratownicze, biologiczno-turystyczne).

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnym w Wolinie, w skład którego wchodzi:

1. Technikum (profile: technik architektury krajobrazu, technik budownictwa, technik hotelarstwa).
2. Liceum Ogólnokształcące (nachylenie: humanistyczne z elementami dziennikarstwa i teatru, przyrodniczo-sportowe, nachylenie informatyczne).

Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Krzywoustego w Kamieniu Pomorskim, w skład którego wchodzi: (nachylenie: matematyczno-informatyczne, biologiczno-psychologiczne, humanistyczne, nachylenie policyjne).

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kamieniu Pomorskim, w skład którego wchodzi:

1. Szkoła Podstawowa,
2. Gimnazjum,
3. Szkoła Ponadgimnazjalna.

Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Kamieniu Pomorskim i w Wolinie

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna udziela bezpośredniej pomocy w następujących formach: zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, terapia logopedyczna, zajęcia aktywizujące wybór zawodu, różne formy pomocy indywidualnej i grupowej porady bez badań. W ramach oddziaływań terapeutycznych na terenie poradni prowadzona jest terapia indywidualna i grupowa, psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna.

PPP Kamień Pomorski – 2010/2011 – 1424 osoby, 2011/2012 – 1629 osób,

PPP Wolin – 2010/2011 – 1629 osób, 2011/2012 – 1872 osoby.

1.2.3 Zdrowie

Na terenie Powiatu Kamieńskiego na dzień 31 grudnia 2012 roku działało 13 zakładów podstawowej opieki zdrowotnej, jeden Szpital, dziewięć zakładów podstawowej opieki pielęgniarstwa i pięć zakładów opieki położniczej.

Dla pacjentów z całego powiatu usługi szpitalne świadczy Szpital św. Jerzego w Kamieniu Pomorskim przy ul. Szpitalnej 10, prowadzony przez EMC INSTYTUT MEDYCZNY SA.

Szpital św. Jerzego zapewnia opiekę stacjonarną i ambulatoryjną mieszkańcom Powiatu Kamieńskiego oraz licznym sezonowym gościom nadmorskich miejscowości. Oferta medyczna szpitala, stale rozszerzana jest odpowiedzią na potrzeby i oczekiwania pacjentów. Szpital posiada wyspecjalizowaną kadrę medyczną – lekarze wykonujący badania endoskopowe są certyfikowani przez Sekcję Endoskopową Towarzystwa Chirurgów Polskich. Placówka oferuje leczenie szpitalne i opiekę ambulatoryjną w ramach kontraktu z NFZ, jak również za indywidualną odpłatnością. Szpital dysponuje 100 łózkami, natomiast przy szpitalu działa 11 poradni specjalistycznych.

1.2.4 Pomoc społeczna

Na terenie Powiatu Kamieńskiego działania w zakresie pomocy społecznej realizują na szczeblu gmin:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Pomorskim.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolinie.
3. Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziwnowie.
4. Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyzdrojach.
5. Ośrodek Pomocy Społecznej w Golczewie.
6. Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerznie.

Natomiast na szczeblu Powiatu działania w zakresie pomocy społecznej realizują:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kamieniu Pomorskim.
2. Dom Pomocy Społecznej w Śniatowie.
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Lubinie.
4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Wiselce.

Na dzień 31.12.2012 r. opiekę nad 80 dziećmi umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej sprawowało 56 rodzin zastępczych, z tego 17 to rodziny zastępcze niezawodowe, w których umieszczonych było 28 dzieci oraz 38 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 48 dzieci. W Powiecie Kamieńskim funkcjonuje 1 rodzina zastępcza zawodowa, w której umieszczonych było 4 dzieci, w tym 2 rodzeństwa.

Powiat Kamieński prowadzi na swoim terenie 1 dom pomocy społecznej tj. Dom Pomocy Społecznej w Śniatowie dla osób przewlekle somatycznie chorych dysponujący 75 miejscami.

Tabela 4. Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Kamieńskim

Rok	Wiek 0-14 lat	Wiek 15 lat i powyżej	Bezrobotny
2010	130	5864	87
2011	128	5862	97
2012	127	5869	99

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kamieniu Pomorskim

1.2.5 Rynek pracy

Poziom bezrobocia na terenie danego kraju oraz poszczególnych jego obszarów terytorialnych jest ściśle związany z sytuacją gospodarczą kraju oraz liczbą dostępnych miejsc pracy, ale także z poziomem kwalifikacji posiadanych przez kandydatów do pracy, a jeszcze ściśle z bilansem kwalifikacji oczekiwanych przez pracodawców dostępnych na rynku.

Powiatowy Urząd Pracy w Kamieniu Pomorskim realizując przewidziane ustawowo zadania stara się stymulować wzrost aktywności osób bezrobotnych poprzez stwarzanie im warunków do osiągnięcia samodzielności ekonomicznej. Urząd został powołany w celu wykonywania zadań samorządu powiatowego w zakresie polityki rynku pracy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.).

W końcu grudnia 2010 roku liczba bezrobotnych w powiecie kamińskim wynosiła 4269 osób, kobiety stanowiły 2308 ogólnej liczby bezrobotnych. Rok później liczba bezrobotnych spadła do 3951 osób, kobiety stanowiły 2212 ogólnej liczby bezrobotnych. Natomiast 2012 roku liczba bezrobotny spadła do 4013 osób, natomiast kobiety stanowiły 2181.

Stopa bezrobocia, rozumiana jako stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych ekonomicznie, na terenie Powiatu Kamińskiego na dzień 31 sierpnia 2012 roku wynosił 25,70%. W porównaniu z rokiem 2010 nastąpił spadek o 0,6%.

Tabela 5. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w latach 2010-2012

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych w powiecie kamińskim	Stopa bezrobocia w %		
		Powiat	Województwo	Kraj
31 grudnia 2010	4269	26,3	17,4	12,4
31 grudnia 2011	3951	25,4	17,5	12,5
31 grudnia 2012	4013	25,7	18,1	13,3

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Problem bezrobocia dotyka w niewielkim stopniu rejon Powiatu Kamińskiego. Według danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kamieniu Pomorskim, liczba zarejestrowanych Bezrobotnych, na początek roku 2009 (koniec stycznia), wynosiła 3 908 osób. Niepokojące jest zjawisko dużego bezrobocia wśród kobiet, znacznie przewyższające wskaźnik bezrobocia wśród mężczyzn.

Rynek pracy powiatu charakteryzuje duże zróżnicowanie w dostępności do rynków pracy w zależności od umiejscowienia terytorialnego.

Południowa część powiatu występuje w pozycji uprzywilejowanej, skupia bowiem Gminy Dziwnów oraz Międzyzdroje, gdzie znajduje się wiele sezonowych miejsc pracy oraz posiada bardzo dobre połączenia komunikacyjne. Pozostała część to tereny wiejskie, częściowo popegeerowskie z bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturą komunikacyjną z rynkiem pracy. W 2012 roku zanotowano stosunkowo niski udział osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Udział osób w wieku do 25 roku życia tylko nieznacznie przekracza poziom 18% ogólnej liczby zarejestrowanych. Najtrudniejszymi problemami rynku pracy powiatu, wynikającymi głównie ze strukturalnego charakteru bezrobocia są:

1. Duże zróżnicowanie terytorialnego natężenia bezrobocia.
2. Rosnący odsetek mężczyzn wśród ogółu bezrobotnych.
3. Niski poziom wykształcenia znacznej liczby bezrobotnych.
4. Duży udział mieszkańców wsi (jawne i ukryte bezrobocie na wsi).

Poniższa tabela przedstawia stopę bezrobocia występującą poszczególnych w gminach Powiatu Kamieńskiego w latach 2010-2012.

Tabela 6. Stopa bezrobocia w gminach Powiatu Kamieńskiego

Gmina	Lata		
	2010	2011	2012
Dziwnów	17,61%	18,57%	16,36%
Golczewo	19,68%	22,47%	22,23%
Kamień Pomorski	19,30%	19,94%	18,37%
Międzyzdroje	17,94%	18,98%	17,30%
Świerzno	26,68%	28,87%	25,71%
Wolin	25,85%	26,63%	25,46%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kamieniu Pomorskim.

Na uwagę zasługuje fakt, że liczba osób bezrobotnych w latach 2010-2012 wskazuje tendencję spadkową również zauważalny jest spadek bezrobocia w pięciu gminach powiatu kamieńskiego.

Tabela 7. Struktura bezrobocia według czasu pozostawiania bez pracy

Wyszczególnienie	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Poniżej 1 miesiąca	342	313	397
1-3 miesięcy	1312	1001	1137
3-6 miesięcy	803	765	690
6-12 miesięcy	630	526	564
12-24 miesięcy	685	731	577
Powyżej 24 miesięcy	497	615	648

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

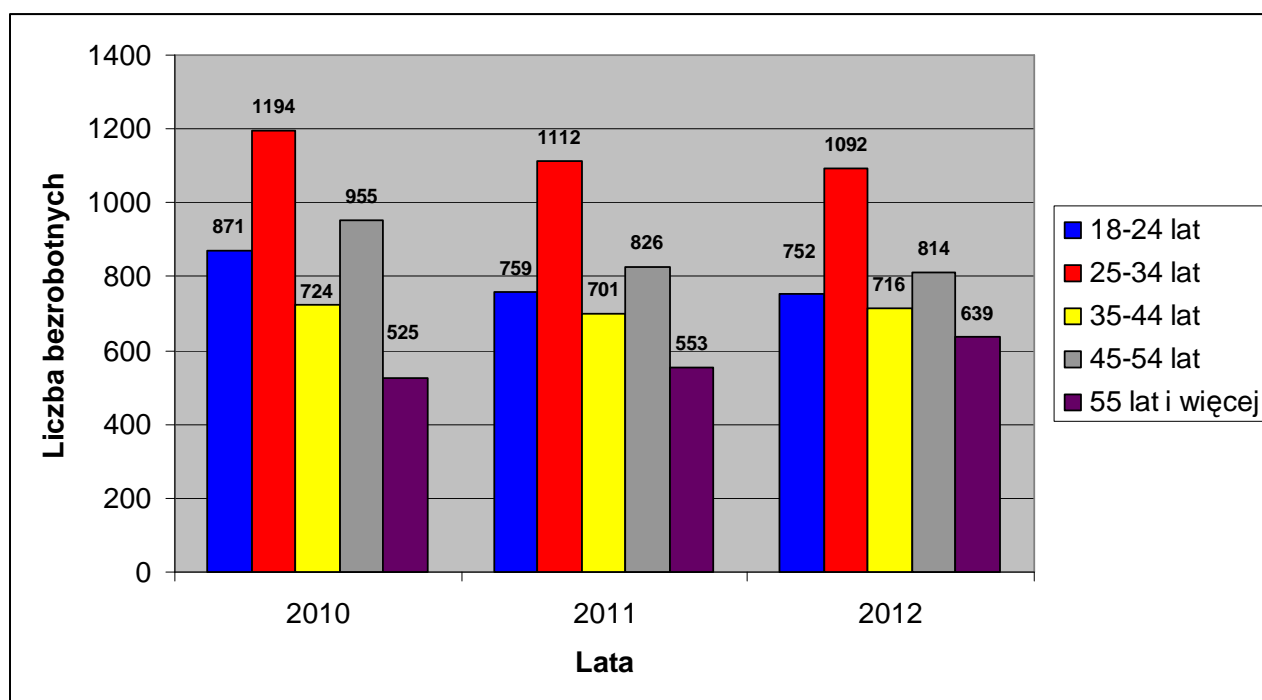
Obecnie niepokojącym zjawiskiem obserwowanym na terenie Powiatu Kamieńskiego jest wydłużanie się okresu zarejestrowania osób pozostających bez zatrudnienia. Jeszcze na koniec 2012 roku wśród zarejestrowanych bezrobotnych największy procent stanowiły osoby bezrobotne pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy. Tendencja ta budzi duży niepokój z uwagi na pogłębianie się zjawiska długotrwałego bezrobocia, które niesie za sobą wiele problemów społecznych.

Taki stan może być spowodowany spowolnieniem gospodarczym i mieć charakter przejściowy, jednak nie należy go bagatelizować.

Kolejnym niepokojącym zjawiskiem jest wysokie bezrobocie wśród osób młodych. W 2010 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kamieniu Pomorskim zarejestrowane były 871 osoby w wieku 18-24 lat oraz 1194 osób z przedziału 25-34 lata. Rok później liczba osób bezrobotnych wynosiła 759 i 1112. Obecnie według przedstawionych powyżej danych na koniec grudnia 2012 roku ich liczba zmniejszyła się do poziomu odpowiednio 752 osób i 1092 osób.

Wykres 1. Bezrobotni ogółem w podziale według wieku w latach 2010-2012

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

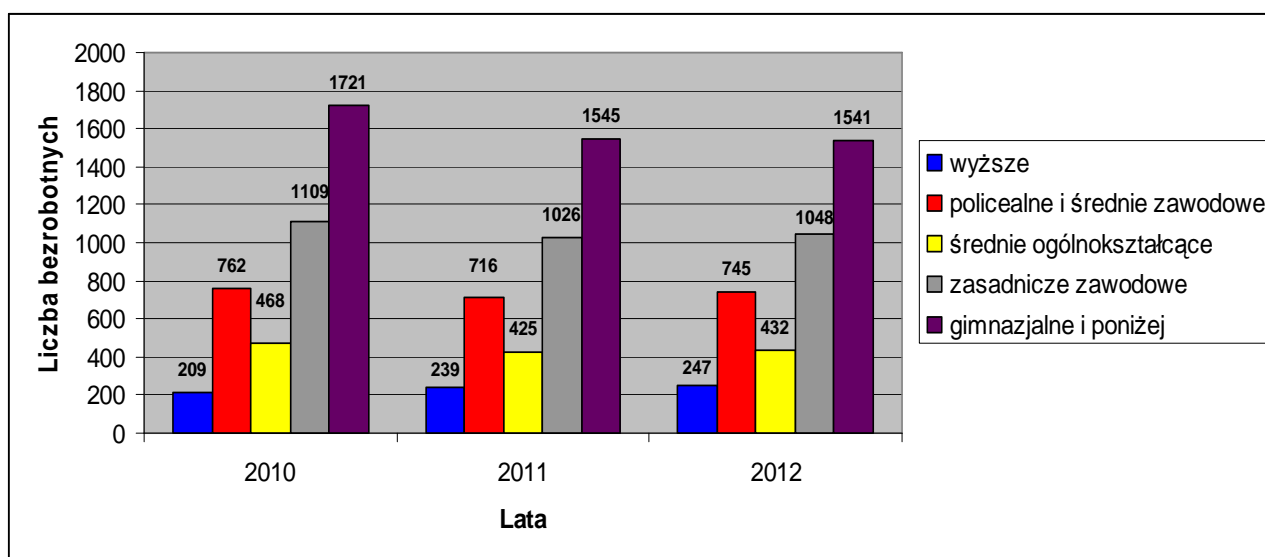
Ta smutna statystyka wynika przede wszystkim z niedopasowania wykształcenia do potrzeb rynku pracy. W wielu zawodach brakuje pracowników, a zatrudnienia szukają rzesze specjalistów, których rynek nie jest w stanie wchłonąć. Pozytywne jest, że bezrobocie wśród ludzi młodych trwa krócej niż u osób starszych. Młodzi są bardziej mobilni. Konsekwencje długiego bezrobocia są jednak dla nich bardzo poważne. Jeśli nie znajdą pracy w ciągu roku, mają gorszy start i później trudno im dogonić rówieśników. Dlatego bardzo ważne jest, by szczególnie młodych ludzi nie pozostawiać w czasie bezrobocia samym sobie. W związku z powyższym Powiatowy Urząd Pracy w Kamieniu Pomorskim organizuje dla nich kursy i szkolenia, kieruje do odbycia staży zawodowych u pracodawców oraz przyznaje środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej.

Daje również możliwość podjęcia studiów podyplomowych o kierunku, na który jest zapotrzebowanie na rynku pracy, dzięki dofinansowaniu ich kosztów do poziomu 75%.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kamieniu Pomorskim, z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym zarejestrowanych było 1541 osób, co stanowi 38,40% ogółu zarejestrowanych oraz 1048 osób z wykształceniem zasadniczym - 26,11% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Osoby posiadające wykształcenie wyższe stanowiły natomiast 6,15% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kamieniu Pomorskim (o 0,11% mniej niż przed rokiem - 6,04% w 2011 r.).

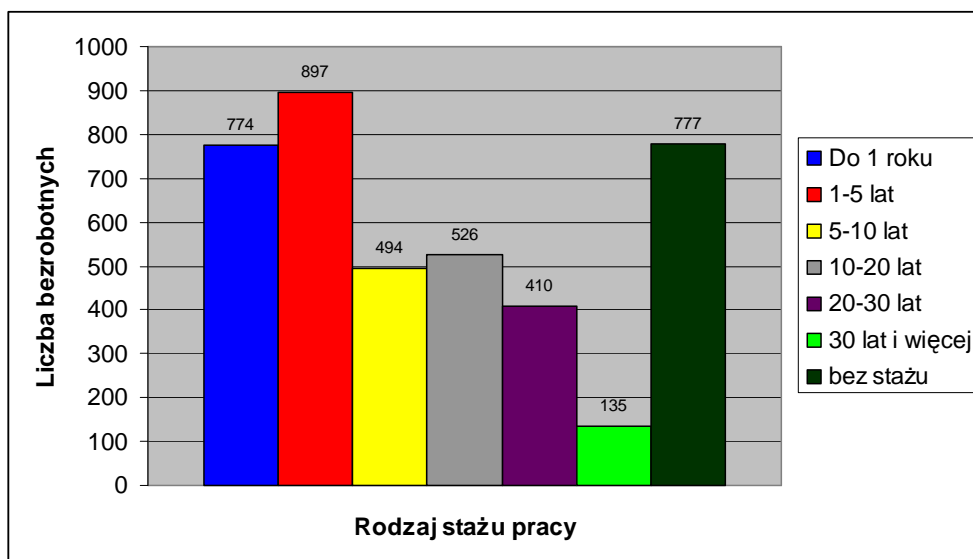
Wykres 2. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Pozostałe grupy stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, których procentowy udział do ogółu wynosi 18,56% (na dzień 31.12.2010 r. - 17,84%, na dzień 31.12.2011r. - 18,12%) oraz osoby po liceum ogólnokształcącym - 10,76% (według stanu na 31.12.2010 r. - 10,96%, na dzień 31.12.2011 r. - 10,75%). Z powyższych danych wynika, iż największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby o niskich kwalifikacjach. Ta sytuacja od kilku lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie. Dlatego też Urząd podejmuje działania w celu uzupełnienia, podwyższenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych w/w grupy osób. Kierowane są one na szkolenia, kursy, przygotowanie zawodowe dorosłych tak, aby uzyskały kwalifikacje lub nabyły umiejętności niezbędne do podjęcia pracy.

Wykres 3. Bezrobotni według stażu pracy

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Przedstawiony powyżej rysunek przedstawia stan i strukturę zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 31.12.2012 r. w podziale według stażu pracy. Największą grupę 22,35% stanowią osoby bezrobotne ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. Kolejną grupą to bezrobotni bez stażu pracy 19,36%, natomiast 19,28% to osoby bezrobotne posiadające staż pracy 1 rok i mniej.

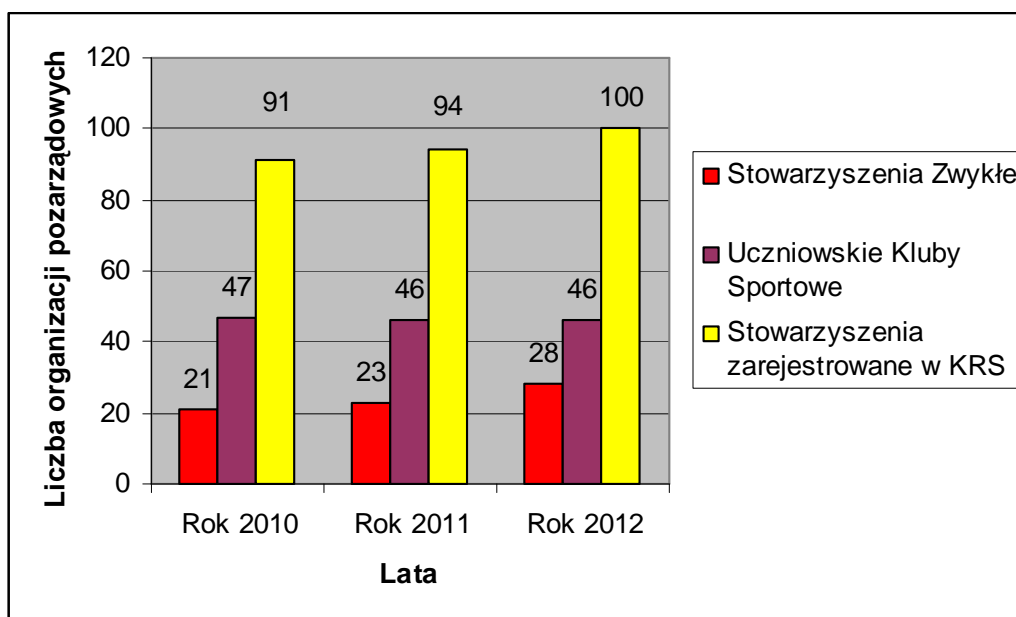
Na uwagę zasługuje fakt, iż drugą co do wielkości grupę stanowią osoby bez stażu pracy, wobec których należy podjąć działania, aby ten staż mogli uzyskać za pośrednictwem Urzędu. Posiadanie stażu, oprócz wykształcenia czy kwalifikacji zawodowych jest niezbędne do podjęcia zatrudnienia. Pracodawcy bardzo rzadko lub wcale nie przyjmują do pracy osób bez stażu pracy. Najczęściej doświadczenie osoby bezrobotne mogą uzyskać w ramach organizowanych staży lub przygotowaniu zawodowemu dorosłych.

1.2.6 Organizacje pozarządowe

Według danych z 31 grudnia 2012 roku na terenie Powiatu Kamieńskiego funkcjonuje łącznie 174 organizacje pozarządowych (w roku 2011 – 163 podmioty w roku 2010 - 159), tj.: 46 uczniowskich klubów sportowych, 28 stowarzyszeń zwykłych oraz 100 stowarzyszeń zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Aktualnie 36 organizacji pozarządowych posiada statut pożytku publicznego.

W 2012 roku w porównaniu z 2011 rokiem zaobserwowano znaczny wzrost aktywności społecznej, dzięki której na terenie Powiatu Kamieńskiego powstało 13 nowych organizacji pozarządowych. W 2012 roku dwie organizacje pozarządowe przestały funkcjonować.

Wykres 4. Rodzaje organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Kamieńskiego w latach 2010 – 2012

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim.

Biorąc pod uwagę obszar działalności organizacji, można je podzielić tematycznie na sportowe, kulturalne, edukacyjne, ochotnicze straże pożarne, pomocy społecznej, turystyczne, uzależnienia oraz pozostałe. Jak obrazuje poniższa tabela, zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią organizacje sportowe (64). Drugie pod względem liczebności są organizacje o różnych formach działalności, nie dające się przyporządkować jednoznacznie do konkretnego obszaru (29). Z kolei zdecydowanie najmniej jest w powiecie kamieńskim organizacji o charakterze turystycznym i uzależnień.

Tabela 8. Wykaz organizacji pozarządowych według obszaru działania w roku 2012

Organizacje społeczne	Liczba	% Organizacji
Sportowe	64	36,78%
Kulturalne	12	6,89%
Zdrowotne	9	5,17%
Edukacyjne	7	4,02%
OSP	27	15,51%
Pomocy Społecznej	20	11,49%
Turystyka	3	1,72%
Uzależnienia	3	1,72%
Inne	29	16,66%

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim.

W latach 2004-2012, czyli od momentu wejścia w życie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. 2003 Nr 96 poz. 873), zadania Powiatu Kamieńskiego realizowane we współpracy z organizacjami dotyczyły w szczególności:

1. Ratownictwo i ochrona ludności.
2. Pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.
3. Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.
4. Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu.

Podstawowe formy współpracy powiatu kamieńskiego z organizacjami pozarządowymi w latach 2011-2012 miały charakter pozafinansowy i finansowy.

1. Współpraca o charakterze pozafinansowym - czynna współpraca z organizacjami pozarządowymi umożliwiła skuteczniejsze zaspakajanie potrzeb konkretnych grup społecznych, pozwalała również na prawidłowe diagnozowanie problemów i potrzeb mieszkańców powiatu. Powiat Kamieński realizując roczne programy współpracy i mając świadomość, że środki finansowe jakimi dysponował były niewystarczające, preferował w latach 2011-2012 pozafinansowe formy współpracy, takie jak:

- a) wspieranie organizacyjne, min. Pomoc administracyjna, nieodpłatnie udostępnianie sali konferencyjnej organizacjom na organizację szkoleń, udostępnianie materiałów i sprzętów, urządzeń na potrzeby organizacji,
- b) współpraca w sferze programowej, planowanie oraz realizacja wspólnych przedsięwzięć, np. Konferencje, szkolenia, warsztaty,
- c) informowanie organizacji pozarządowych o źródłach pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych, np. funduszy UE,
- d) promocja działalności pożytku publicznego i podmiotów działających w tym obszarze,
- e) pomoc organizacjom pozarządowym w publikowaniu informacji w prasie lokalnej i internecie,
- f) patronat Powiatu Kamieńskiego nad działaniami organizacji pozarządowych,
- g) pomoc w zakładaniu organizacji pozarządowych,
- h) konsultacje telefoniczne oraz punkty poradnictwa,
- i) pomoc w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych,
- j) tworzenie banków danych o organizacjach pozarządowych,
- k) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania tych kierunków.

2. Współpraca finansowa, w formie powierzania lub wspólną realizacją zadań publicznych - współpraca o charakterze finansowym Powiatu Kamieńskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegała na wspólnej realizacji zadań publicznych oraz fundowaniu nagród. Poniższa tabela obrazuje wysokość środków finansowych przeznaczonych na wspólną realizację zadań publicznych w latach 2011-2012.

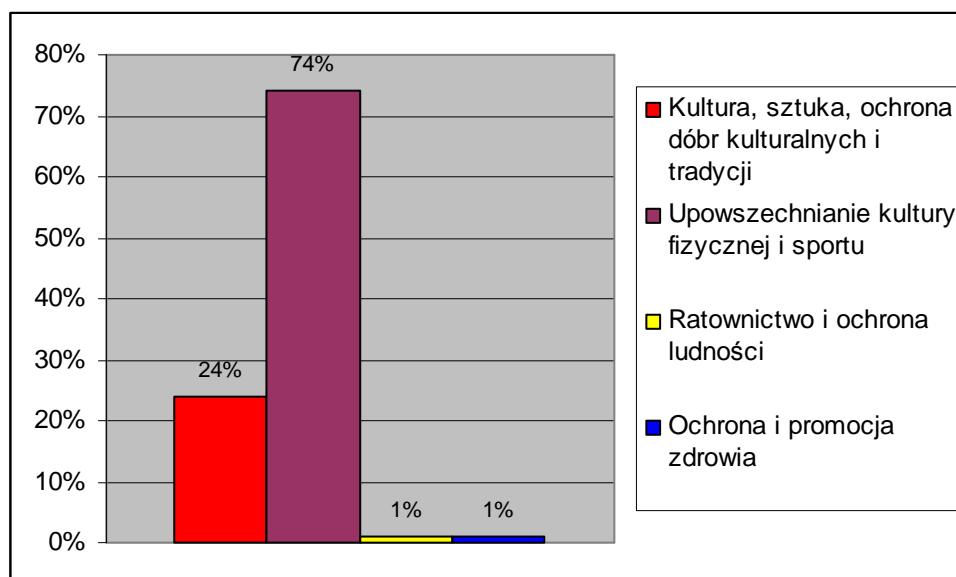
Tabela 9. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na wspólną realizację zadań publicznych

Rok	Środki
2011	51 767,70 zł
2012	21 871,47 zł

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim.

Wykres 5 wskazuje, iż w Powiecie Kamieńskim w latach 2011-2012 najbardziej preferowane były zadania publiczne z zakresu „Upowszechniania kultury fizycznej i sportu”, które wyniosły 74%. Na drugim miejscu uplasowały się imprezy z zakresu „Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji” - 24%. Po 1% wyniosły „Ratownictwo i ochrona ludności” oraz „Ochrona i promocja zdrowia”.

Wykres 5. Zestawienie procentowe zadań publicznych realizowanych wspólnie z organizacjami pozarządowymi w latach 2011-2012

Źródło: Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim.

1.2.7 Bezpieczeństwo publiczne

Starosta Kamieński zgodnie z art. 35 ust.2 i 3 ustawy o samorządzie powiatowym jest kierownikiem Starostwa Powiatowego oraz zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych Powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych inspekcji i straży, a także sprawuje zwierzchnictwo w stosunku do powiatowych służb inspekcji i straży.

W celu realizacji zadań starosty w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz zadań określonych w ustawach w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, została utworzona Komisja Bezpieczeństwa i Porządku, której przewodniczy Starosta. Do jej zadań należy między innymi przygotowanie projektu powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli (art. 38a ust. 2 pkt 3 ustawy o samorządzie powiatowym).

Komisja Bezpieczeństwa i Porządku opracowała i na posiedzeniu zatwierdziła projekt Powiatowego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2012-2014.

Z danych statystycznych za 11 miesięcy 2011 (według stanu na dzień 30.11.2011r.) na terenie podległym KPP Kamień Pomorski odnotowano 946 czynów przestępczych w stosunku do roku 2010 – 974 czyny, co daje spadek przestępczości kryminalnej o 28 przypadków, a to oznacza dynamikę na poziomie 97,1 %. W roku 2012 odnotowano 912 czynów przestępczych, jest to kolejny rok spadku przestępczości w Powiecie.

Największym problemem były kradzieże metali kolorowych w tym linii telefonicznych i napowietrznych linii trakcji kolejowej. Z uwagi na duży skok cen paliw nagminnie zdarzały się również kradzieże paliwa z zaparkowanych pojazdów oraz maszyn budowlanych.

Zanotowany w 2011 roku spadek ilości przestępstw podyktowany jest znacznym wzrostem wykrywalności jednostki a tym samym izolacją sprawców wielu przestępstw.

Ze względu na zagrożenie jakim jest narkomania zwłaszcza w środowisku młodzieży na terenie działania naszej jednostki priorytetem w działaniach Policji nadal pozostaje walka z przestępczością narkotykową.

Rozwój i położenie powiatu w rejonie pasa nadmorskiego jest związane z przepływem ludzi i towarów w związku z tym istnieje duże zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W 2011 roku jednostki ochrony przeciwpożarowej interweniowały na terenie Powiatu podczas 1002 zdarzeń, z których 413 stanowiły pożary, a 553 to zdarzenia miejscowego zagrożenia. Pozostała część 36 to fałszywe alarmy. W 2012 roku jednostki ochrony przeciwpożarowej interweniowały na terenie Powiatu podczas 1042 zdarzeń, z których 449 stanowiły pożary, a 575 to zdarzenia miejscowego zagrożenia. Pozostała część 18 to fałszywe alarmy.

1.3 Sfera ekonomiczno-gospodarcza

1.3.1 Działalność gospodarcza

Według danych z Centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej w powiecie kamieńskim na koniec czerwca 2013 roku zarejestrowanych jest 4722 podmiotów gospodarczych.

Większość podmiotów gospodarczych, 96,84 % należy do sektora prywatnego, natomiast 3,16% do sektora publicznego. W ostatnich trzech latach nie zaobserwowano dużego wzrostu działających na terenie powiatu podmiotów gospodarczych. Statystyki za ostatnie lata kształtują się następująco: rok 2012 – 4689 podmiotów gospodarczych, rok 2011 – 4650 podmiotów gospodarczych, rok 2010 – 4504 podmioty gospodarcze. Taka struktura wynika z faktu, iż część przedsiębiorców utrzymuje się na rynku ok.. dwóch lat, w miejsce zamkniętych firm powstają nowe których żywotność jest na podobnym poziomie.

Należy zaznaczyć, że mieszkańcy Powiatu Kamieńskiego zatrudnienie znajdują głównie w urzędach budżetowych gmin i powiatu i jednostkach im podległych takich jak: urzędy, szkoły, biblioteki, zakłady opieki zdrowotnej itd.

Charakter powiatu można określić jako handlowo - turystyczny. Największy udział w ogólnej liczbie podmiotów mają jednostki z działu - Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodów, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego oraz hotele i restauracje. Największe zakłady pracy w powiecie to:

1. W gminie Wolin: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wolinie, Placówka terenowa KRUS w Wolinie, Pośrednictwo Sprzedaży Paliw Płynnych „SOLAN” Ostromice, Energetyka Szczecińska S.A., Posterunek Energetyczny w Wolinie, GOLF AMBER BALTIC Sp. z o.o., Kołczewo, P.P.H.U. Rol-Mech w Wolinie.
2. W gminie Międzyzdroje: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Międzyzdrojach, Green Key Plan gospodarki odpadami dla powiatu kamieńskiego, PKN Orlen S.A. - stacja paliw w Międzyzdrojach, Jurgen Bładowski, Ferien Haus, Hotel Slavia, Myjnia Samochodów Osobowych i Pralnia Odzieży, Enea S.A. - Rejon Dystrybucji Międzyzdroje, Euro – Auto - Części w Świnoujściu - oddział Międzyzdroje, Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie – filia w Międzyzdrojach, FHU AUTO-POL Janusz Klucha, AMBER BALITC Sp. z o.o., Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PARTNERMED”,
3. W gminie Kamień Pomorski: Kopalnia Ropy Naftowej - Kamień Pomorski, Uzdrowisko Kamień Pomorski Sp. z o.o., Ciastkarnia Piekarnia Żelek – Kamień Pomorski, P.H. Adamczak E. i G S.C. – Kamień Pomorski, PKS Baza Transportowa – Kamień Pomorski,

Zakład Transportowy i Budowlany – Derylak Janusz i Iwona - Kamień Pomorski, Zakład Usługowo – Handlowy (rozbiórka wraków samochodowych) Gawron Agnieszka - Kamień Pomorski.

4. Na terenie gminy Świerzno: Zakład Rolny „Bas” w Gostyniu, Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Rolnicze „Rolgo” w Stuchowie, Gospodarstwo Rolne Starza w Starzy, Gospodarstwo Rolne Margowo Spółka Cywilna w Margowie, Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne „Karex” Romańczuk Jarosław w Ciesławiu, Ciastkarnia-Piekarnia Dobies Teresa w Stuchowie, Ubojnia w Stuchowie, Audio Produkt w Ciesławiu, Kamieniarstwo Eksport Import w Chominie, Usługi autokarowe Andrzej Sielicki.

Wszystkie gminy powiatu kamińskiego (szczególnie położone bezpośrednio nad Morzem Bałtyckim) mają charakter turystyczny. Rozwija się także przemysł spożywczo – rolniczy (głównie w gminach Świerzno i Golczewo), a w gminie Kamień Pomorski funkcja uzdrowiskowa. Powiat Kamiński cechuje stale rozwijająca się działalność gospodarcza związana z obsługą ruchu turystycznego, której atutem jest brak przemysłu. Na jego terenie powstała duża baza noclegowa (także gospodarstwa agroturystyczne) i gastronomiczna. Na terenie Powiatu Kamińskiego znajduje się też wiele hoteli i pensjonatów (m.in. Hotel „Pod Muzami” w Kamieniu Pomorskim, Hotel „Amber Baltic” w Międzyzdrojach, Hotel „Nautilus” w Międzyzdrojach, Hotel & SPA Stary Dziwnów) oraz sanatoria i ośrodki wypoczynkowe.

1.3.2 Przemysł

Atutem powiatu jest brak przemysłu mającego negatywny wpływ na środowisko. Nie zdegradowane tereny rolne są podstawą upraw ekologicznych. Na terenie powiatu istnieje duża baza noclegowa i gastronomiczna. Są realizowane strategiczne inwestycje z zakresu modernizacji i rozbudowy dróg, oczyszczalni ścieków i gazyfikacji, wykorzystuje się bliskość granicy niemieckiej i połączeń ze Skandynawią.

1.3.3 Rolnictwo i leśnictwo

Rolnictwo stanowi jeden z podstawowych działów gospodarki Powiatu Kamińskiego. Użytki rolne stanowią 47269 ha tj. nieco ponad 47% powierzchni geodezyjnej powiatu. Nad poszczególnymi typami rolniczego użytkowania ziemi dominują grunty orne (31,30% powierzchni powiatu), nad łąkami (9,68 %), pastwiskami (4,28 %), sadami (0,17 %).

Największy udział lasy mają w gminach Wolin i Golczewo. Gmina Dziwnów posiada najmniejszą powierzchnię leśną.

Lasy powiatu kamieńskiego zaliczane są do kategorii lasów ochronnych ze względu na różne elementy, wyróżnia się lasy: glebochronne, wodochronne, uzdrowiskowe, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, stanowiące drzewostany nasienne. Lasy na terenie powiatu charakteryzują się cennym drzewostanem, zbliżonym charakterem do lasów naturalnych. W lasach dominuje typ siedliskowy boru bażynowego, bory mieszane, olsy, lasy łąkowe.

W drzewostanie dominuje sosna, dąb, świerk, buk, olcha. Lasy państwowe administrowane są przez trzy nadleśnictwa: Gryfice, Rokita, Międzyzdroje. Należą do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie. Obok lasów będących własnością Skarbu Państwa, w każdej gminie występują lasy prywatne. Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta Kamieński. Ponadto, na terenie powiatu występują liczne tereny zieleni urządzonej. Reprezentowane są głównie przez zespoły parkowe i parkowo - pałacowe z drzewami pomnikowymi i starodrzewem.

1.3.4 Transport

Szczególnie ważną rolę w całokształcie życia gospodarczo-społecznego Powiatu Kamieńskiego, związaną z jego wyjątkowym położeniem odgrywa transport. W regionie występują niemal wszystkie rodzaje transportu. Z racji styku dwóch podstawowych gałęzi: transportu wodnego i lądowego.

Na złożoność problematyki komunikacyjnej w Powiecie Kamieńskim dodatkowy wpływ ma występowanie tu kilku silnie rozwijających się funkcji ponadregionalnych, a więc rybołówstwa morskiego, śródlądowego oraz jednego z krajowych centrów turystyczno-wypoczynkowych. Stąd też ogromnej wagi nabiera właściwie działająca komunikacja transport morski, śródlądowy, żegluga pasażerska, transport kolejowy i samochodowy, stan dróg bitych oraz telekomunikacja.

Transport drogowy

Na terenie Powiatu Kamieńskiego funkcjonują drogi publiczne wszystkich szczebli. Elementem międzynarodowej i ponadregionalnej sieci drogowej jest odcinek drogi krajowej nr 3 (E 65) o układzie południkowym przebiegającym przez powiat na terenie gminy Wolin.

Droga krajowa nr 3 na odcinku Troszyn - granica powiatu, jest drogą w standardzie S. Na terenie wszystkich gmin powiatu przebiegają drogi wojewódzkie (102, 103, 105, 106, 107, 108). Łączą one miejscowości będące siedzibami gmin z wyłączeniem Wolina (Międzyzdroje, Dziwnów, Kamień Pomorski, Świerżno, Golczewo). Droga wojewódzka 107 Dziwnówek – Parłówko, jest drogą zaliczającą się do dróg o największym natężeniu ruchu na terenie Województwa Zachodniopomorskiego. Sieć dróg powiatowych obejmuje 302,5 km dróg na terenie wszystkich gmin powiatu.

Na terenie gmin Dziwnów i Międzyzdroje sieć ta jest najmniej rozbudowana (po dwa odcinki dróg powiatowych na terenie gminy). Najbardziej rozbudowana sieć dróg powiatowych znajduje się na terenie gminy Wolin. Drogi powiatowe Powiatu Kamieńskiego w znacznej części nie spełniają wymagań ustawy o drogach publicznych i ich kategoria powinna zostać w przyszłości obniżona na drogi gminne. Ulice będące drogami powiatowymi na terenie miejscowości – siedzib gmin, na mocy zawartych porozumień zarządzane są przez Burmistrzów (Kamień Pomorski, Golczewo, Wolin. Międzyzdroje przejęły wszystkie drogi powiatowe na własność). Dostępność komunikacyjną dużej części miejscowości na terenie powiatu zapewniają drogi gminne i drogi skarbu państwa, nie zaliczane do dróg publicznych. Zarówno drogi powiatowe jak i gminne na terenie powiatu ulegają postępującej destrukcji, są to często drogi dwudziesto i trzydziesto letnie, wymagające znacznych nakładów finansowych. W wielu przypadkach drogi i znajdujące się w nich obiekty inżynierskie wymagają natychmiastowej przebudowy.

Transport kolejowy

Na terenie Powiatu funkcjonują obecnie dwie linie kolejowe wykorzystywane w przewozach kolejowych: Świnoujście - Szczecin, Kamień Pomorski - Wysoka Kamieńska. Linie nie funkcjonujące: Wysoka Kamieńska – Płoty, Golczewo - Gryfice. Linia kolejowa Świnoujście – Szczecin zaliczona jest do międzynarodowych linii kolejowych (AGC) i międzynarodowych linii transportu kombinowanego (AGCT).

Transport wodny

Na terenie Powiatu Kamieńskiego w chwili obecnej funkcjonują szlaki wodne Wolin – Dziwnów, Kamień Pomorski – Dziwnów, Wolin – Szczecin. Obejmują one Zalew Szczeciński, rzekę Dziwna oraz Zalew Kamieński. Pozostałe rzeki na terenie powiatu nie są żeglowne. Funkcjonujące obecnie szlaki wodne mają charakter turystyczno – rekreacyjny. Po wykonaniu niezbędnych pogłębień będą mogły być wykorzystywane jako szlaki transportowe (barki).

Pozostałe

Na terenie Powiatu funkcjonują dwa morskie przejścia graniczne wykorzystywane w ruchu turystycznym (Dziwnów) i pasażerskim (Międzyzdroje).

Na terenie Powiatu istnieje nie użytkowane lotnisko w miejscowości Śniatowo (gmina Kamień Pomorski), jednak ze względu na utworzeniu na jego terenie farmy wiatrowej nie jest możliwe przywrócenie jego funkcji. Istniejące rozbudowana sieć transportowa oraz bliskość lotniska w Goleniowie i przejść granicznych (lądowe w okolicach Szczecina, morskie w Świnoujściu) podnosi atrakcyjność powiatu kamieńskiego i może być uznawane za jego atut.

1.3.5 Zagospodarowanie przestrzenne

Zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej, zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy reguluje Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Plan miejscowy stanowi podstawę planowania przestrzennego w gminie. Ustanawia przepisy powszechnie obowiązujące na danym terenie, będące podstawą wydawania decyzji administracyjnych (w przeciwieństwie do studium, które wyraża jedynie politykę przestrzenną gminy). W planie miejscowym dokonuje się również zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne (nie mylić z wyłączeniem gruntu z produkcji rolnej i leśnej, tzw. odrolnieniem).

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może wykraczać poza granice administracyjne gminy, może za to obejmować tylko część jej obszaru. Na terenie gminy może obowiązywać więcej planów miejscowych, ich granice jednak nie mogą się nakładać. Plan nie może naruszać ustaleń studium, co stwierdza rada gminy przed jego uchwaleniem.

Aktualne obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego na terenie Powiatu kształtują się następująco:

1. Gmina Kamień Pomorski – 18 planów.
2. Gmina Świerzno – 3 plany.
3. Gmina Międzyzdroje – 17 planów.
4. Gmina Dziwnów – 4 plany.
5. Gmina Wolin – 18 planów.
6. Gmina Golczewo – 4 plany.

1.3.6 Turystyka

Region Ziemi Kamieńskiej uznawany jest w turystyce jako przepiękny, niepowtarzalny zakątek. Specyficzne położenie w przestrzeni przyrodniczo-geograficznej nad Zatoką Pomorską i Zalewem Szczecińskim oraz rzeką Dziwną w bezpośrednim sąsiedztwie morsko-lądowego Wolińskiego Parku Narodowego i Puszczy Goleniowskiej jest niewątpliwym atutem Powiatu Kamieńskiego. Takie położenie powiatu powoduje, że bardzo dobrze rozwija się tutaj turystyka, która spełnia bardzo ważną funkcję. Obszar wyspy Wolin należy do najpiękniejszych miejsc w Polsce - znajdują się tu lasy, jeziora i rzeki pełne ptactwa wodnego i ryb. Gmina Międzyzdroje granicząca z lasami Wolińskiego Parku Narodowego jest kurortem o międzynarodowej sławie.

Corocznie latem do Międzyzdrojów przyjeżdżają dziesiątki tysięcy turystów, ze względu na czystość wody w Zatoce Pomorskiej, mikroklimat niezwykle korzystny dla organizmu, piękną i dziką przyrodę, w Wolińskim Parku Narodowym na lasy będące siedzibą rzadkich okazów ptaków, ssaków (żubry - światowa rzadkość) i owadów. Krajobraz urozmaicają liczne jeziora polodowcowe: Jezioro Turkusowe (Wapnica, gm. Międzyzdroje). Turyści wypoczywający w powiecie korzystają z zasobów przyrodniczych, a w szczególności z wodnych uprawiając żeglarstwo, kajakarstwo, windsurfing, pływanie na nartach wodnych.

W Powiecie Kamieńskim znajduje się 157 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej:

1. Gmina Dziwnów: Dziwnów - otoczenie pensjonatu, ul. Mickiewicza 3, otoczenie willi, ul. Parkowa 5.
2. Gmina Golczewo: Baczysław - park dworski, Gadom - dziedziniec przedpałacowy, pałac, park dworski, Golczewo - zamek (wieża), teren osiedla, Kłodzino - park dworski, Kozielice - kościół Chrystusa Króla, cmentarz przykościelny, Mehowo - park dworski, dwór, kościół Niepokalanego Poczęcia NMP, Niemica - park dworski, dwór, kościół św. Michała Archanioła, Ronica - park dworski, Samlino - park dworski, Upadły - stodoła i budynek gospodarczy nr 19, kościół św. Józefa, cmentarz przykościelny, Wołowiec - park dworski.
3. Gmina Kamień Pomorski: Benice - park dworski, pałac, Borzysław - park dworski, Giżkowo - park dworski, Górki - park dworski, kościół MB Częstochowskiej, Jarszewo - kościół Narodzenia NMP, Kamień Pomorski - obwarowania miejskie, teren Starego Miasta i osiedla katedralnego, kamienica (ul. Gryfitów 1, 11, 12, 13), kuria dziekana (pl. Katedralny 4), kanonia (pl. Katedralny 1), kościół Wniebowzięcia NMP, pałac biskupi (pl. Katedralny 7), ratusz, kościół św. Mikołaja, malowidła ściennie w skarbcu katedralnym, kościół św. Jana Chrzciciela (konkatedra), szkoła (pl. Katedralny 5), sąd i areszt (ul. Kościuszki 13), plebania (pl. Katedralny 8), dom zakrystiana (pl. Katedralny 9), Miłachowo - park dworski, dwór, Połchowo - teren osiedla wraz z przyległą wyspą, Rarwino - park dworski, dwór, Sibin - park dworski, kościół Chrystusa Króla, Strzeżewko - park dworski, dwór, Strzeżewo - park dworski, dwór, teren osiedla, Śniatowo - park dworski, Świniec - park dworski, Trzebieszewo - kościół Niepokalanego Poczęcia NMP, park dworski, Wrzosowo - park dworski, dwór, chałupa nr 40, Żółcino - park dworski.
4. Gmina Międzyzdroje: Lubin - kościół MB Jasnogórskiej, Międzyzdroje - otoczenie pensjonatu (ul. Ludowa 4), otoczenie domu zdrojowego (ul. Bohaterów Warszawy 20), park zdrojowy, otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 20), otoczenie pensjonatu (ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 21), otoczenie pensjonatu (ul. Plażowa 4), otoczenie pensjonatu (ul. Wesoła 4), otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 16), otoczenie pensjonatu (ul. Zdrojowa 21),

otoczenie pensjonatu (ul. Kopernika 3), otoczenie pensjonatu (ul. Zwycięstwa 21), otoczenie pensjonatu (ul. Kopernika 5), otoczenie willi (ul. Bohaterów Warszawy 4), kościół św. Piotra AP., otoczenie pensjonatu (ul. Dąbrówki 13), otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 8), otoczenie domu (ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 19), otoczenie pensjonatu (ul. Promenada Gwiazd 26), otoczenie pensjonatu (ul. Zdrojowa 5, 5a), otoczenie pensjonatu (ul. Rybacka 1), otoczenie pensjonatu (ul. Kopernika 6, 7, 12), otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 11), otoczenie pensjonatu (ul. Zdrojowa 5c), otoczenie willi (ul. Mickiewicza 8), otoczenie domu s.s. Boromeuszek "Stella Matutina" (ul. Krótka 5), otoczenie pensjonatu (ul. Promenada Gwiazd 12), otoczenie pensjonatu (u. Bohaterów Warszawy 18), otoczenie pensjonatu (ul. Pomorska 10, 16), otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 13), otoczenie pensjonatu (ul. Książąt Pomorskich 24), otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 9), otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 10), otoczenie stacji ratownictwa morskiego (ul. Promenada Gwiazd 13), otoczenie pensjonatu (ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 12), otoczenie pensjonatu (ul. Promenada Gwiazd 18), otoczenie pensjonatu (ul. Bohaterów Warszawy 7), wieża wodna (ul. Kolejowa), otoczenie pensjonatu (ul. Zdrojowa 15), otoczenie pensjonatu (ul. Ludowa 10).

5. Gmina Świerzno: Będzieszewo - park dworski, Gostyń - park dworski, Jatki - park dworski, Kępica - park dworski, Margowo - park dworski, dwór, Stuchowo - pałac, park dworski, Sulikowo - park dworski, Świerzno - dwór (zespół budynków), park dworski, kościół św. Trójcy.
6. Gmina Wolin: Dargobądz - cmentarz komunalny, Dobropole - cmentarz przykościelny, park dworski, dwór, Kołczewo - kościół (relikty), cmentarz przykościelny, Koniewo - kościół MB Częstochowskiej, Ładzin - kościół NSP J, Mierzęcin - dwór, park dworski, Mokrzyca Mała - park dworski, dwór, Mokrzyca Wielka - park dworski, dwór, Ostromice - wiatrak holenderski, Piaski Wielkie - park dworski, dwór, Strzegowo - park dworski, Unin - park dworski, Wiekowo - pałac (ruina), park dworski, Wiejkówko - park dworski, Wisetka - willa (ul. Nowowiejska 16), Wolin - kościół św. Mikołaja, dwór (ul. Zamkowa 23a), budynek (ul. Zamkowa 16), poczta (ul. Zamkowa 22), wiatrak holenderski (ul. Jaracza), teren Starego Miasta, otoczenie wiatraka holenderskiego, Zagórze - dwór.

Z roku na rok poprawia się standard obiektów wypoczynkowych na terenie Powiatu Kamieńskiego, a co za tym idzie wzrasta zainteresowanie bogatą ofertą turystyczną. Baza noclegowa jest dobrze rozbudowana począwszy od pól namiotowych, campingowych, po kwatery prywatne, pensjonaty, hotele, ośrodki wczasowe, kompleksy sanatoryjno-rehabilitacyjne.

Według danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie w Powiecie Kamieńskim znajduje się 186 obiektów noclegowych z łączną liczbą 18.625 miejsc noclegowych, w tym 6352 całorocznych.

Nadmorskie gminy Dziwnów i Międzyzdroje dysponują największą w powiecie bazą noclegową, łącznie około 10.842 miejsc. W roku 2012 w powiecie udzielono 203.584 noclegów, w tym 44.790 turystom zagranicznym.

Bazę noclegową uważa się za podstawowy element zagospodarowania turystycznego danego obszaru, a jej wielkość i struktura uznawane są za główne wskaźniki zdolności recepcyjnej.

Tabela 10. Liczba wybranych rodzajów obiektów noclegowych w Powiecie Kamieńskim

Baza noclegowa	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Ośrodki wczasowe	90	93	65
Ośrodki kolonijne	21	17	15
Hotel	10	11	10
Zakłady uzdrowiskowe	3	3	3
Pensjonat	2	5	5
Pozostałe niesklasyfikowane	17	14	15

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Dane szczegółowe dotyczące turystycznych obiektów noclegowych w powiecie kamieńskim obrazuje tabela 11. Według niego najwięcej hoteli oraz obiektów niesklasyfikowanych jest w Międzyzdrojach, ośrodków wczasowych, kolonijnych i kempingów w Dziwnowie.

Tabela 11. Turystyczne obiekty noclegowe w Powiecie Kamieńskim

Baza noclegowa	Gmina Dziwnów	Gmina Golczewo	Gmina Kamień Pomorski	Gmina Międzyzdroje	Gmina Świerżno	Gmina Wolin
Hotele	0	0	1	8	0	1
Pensjonaty	3	0	0	2	0	0
Inne obiekty hotelowe	1	0	0	2	0	1
Szkolne schroniska młodzieżowe	1	0	1	0	0	1
Ośrodki wczasowe	40	0	0	23	0	2
Ośrodki kolonijne	5	0	0	1	0	1
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1	0	0	4	0	0
Zespoły domów turystycznych	7	1	0	0	2	3
Kempingi	4	0	0	1	0	0
Pola biwakowe	1	0	0	0	0	0
Zakłady uzdrowiskowe	1	0	2	0	0	0
Pokoje gościnne	29	0	2	24	0	2
Kwatery agroturystyczne	0	2	0	0	0	0
Pozostałe obiekty niesklasyfikowane	3	0	0	10	0	2

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Istotnym elementem zagospodarowania turystycznego jest baza gastronomiczna i uzupełniająca. Podstawowe zadanie zakładów i punktów gastronomicznych w turystyce sprowadza się do zapewnienia uczestnikom ruchu turystycznego wyżywienia w miejscach i czasowego pobytu.

Zaspokojenie potrzeb odwiedzających może nastąpić za pośrednictwem dwóch rodzajów usługowej działalności gastronomicznej:

1. Działalności placówek żywienia zbiorowego w tzw. systemie pensjonatowym, czyli w obiektach noclegowych, gdzie turysta najczęściej opłaca pobyt w raz z wyżywieniem.
2. Działalność placówek gastronomicznych w tzw. systemie ogólnodostępnym.

Tabela 12. Liczba placówek gastronomicznych w latach 2010 – 2012 w Powiecie Kamieńskim

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Restauracje	80	61	60
bary i kawiarnie	200	204	175
Stołówki	280	279	265
punkty gastronomiczne	66	72	50
RAZEM	626	616	550

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Powyższe dane przedstawione w tabeli 12 wskazują na spadek liczby placówek gastronomicznych w ostatnich latach. Głównym powodem jest wysoki koszt utrzymania tego typu placówek, a liczba turystów korzystających z nich spada. Wczasowicz przeważnie korzysta z punktów gastronomicznych w porze obiadowej. Śniadania i kolacje przygotowuje sam. Według danych z 2010 roku 40,5% restauracji znajduje się w hotelach. Znaczna ich liczba funkcjonuje również w motelach, pensjonatach i ośrodkach wczasowych. Z kolei 43,4% barów i kawiarni oraz 49% stołówek i 27% punktów gastronomicznych znajduje się w ośrodkach wczasowych, które stanowią 62,7% wszystkich obiektów noclegowych powiatu kamieńskiego. We wszystkich motelach działają restauracje, a we wszystkich zakładach uzdrowiskowych, pensjonatach, ośrodkach kolonijnych i ośrodkach wczasowych znajdują się stołówki.

W obiektach noclegowych Powiatu Kamieńskiego, podobnie jak i w całym województwie zachodniopomorskim dominują stołówki. Tego rodzaju zakłady żywniowe są pozostałością dawnego modelu organizacyjnego obsługi ruchu turystycznego, bazującego na ośrodkach wczasowych lub podobnych obiektach, które jeszcze niedawno działały na zasadach niekomercyjnych. Znaczna część tych placówek podniosła wyraźnie standard wyposażenia oraz zakres i jakość świadczonych usług. Różnią się one jednak zasadniczo sposobem obsługi gości w stosunku do restauracji. Część z nich na skutek stosunkowo dużej konkurencji w coraz większym jednak stopniu świadczy usługi podobne do restauracyjnych.

Rozdział II. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Położenie geograficzne (morze, lasy, jeziora) – Droga krajowa nr 3 – Woliński Park Narodowy – Osiągnięcia sportowe (kolarze, żeglarstwo, tenis stołowy, biegi, zapasy...) – Czysty klimat, w tym powietrze – Pola golfowe – Bliskość granicy z Niemcami, Danią i Szwecją – Aktywność istniejących organizacji pozarządowych – Imprezy kulturalne i sportowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym (Festiwal muzyki organowej i kameralnej, festiwal wikingów, turnieje tańca, piknik country, bieg śniadaniowy, siódma mila Jarka) – Dziedzictwo historyczne i kulturowe – Otwartość na różne kultury, obyczaje (wielokulturowość społeczeństwa) – Zamożność gmin w pasie nadmorskim – Majątek powiatu przeznaczony na sprzedaż/inwestycje – Duża liczba turystów przybywających na teren powiatu – Atrakcje turystyczne: ścieżka rowerowa Kamień-Dziwnów; szlaki turystyczne, skansen wikingów, katedra w Kamieniu, molo w Międzyzdrojach, pałac w Stuchowie, marina w Kamieniu Pom. 	<ul style="list-style-type: none"> – Słaba infrastruktura drogowa (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne) – Obszary chronione – przeszkoda w rozwoju przestrzennym – Zbyt mała oferta miejsc pracy dla mieszkańców (poza sezonem turystycznym) – brak przemysłu całosezonowego – Brak strefy ekonomicznej – Brak strategii promocji powiatu – Wysoki poziom bezrobocia – Niski poziom wykształcenia mieszkańców – Kierunki kształcenia w szkołach zawodowych niedopasowane do potrzeb powiatu – Niski poziom materialny społeczeństwa – Zarobkowa emigracja młodych ludzi – Emigracja uczniów poza teren powiatu (szkoły średnie) – Wysoki poziom zadłużenia Powiatu – Niewystarczająca jakość i dostępność usług medycznych (szpital, szkoły) – Słabo rozwinięta infrastruktura kolejowa – Słaby system komunikacji publicznej – Brak silnych lokalnych przedsiębiorców / dominacja sieci zagranicznych – Niedostateczna infrastruktura sportowa dla potrzeb powiatowych placówek edukacyjnych – Wysoki procent bezrobocia absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych – Wysoki stopień bezrobocia na obszarach wiejskich – Zjawisko długotrwałego bezrobocia – Braki w wyposażeniu w nowoczesny sprzęt

<ul style="list-style-type: none"> - Festiwal gwiazd w Międzyzdrojach - Uzdrowisko Kamień - Dobra infrastruktura turystyczna (hotele, uzdrowiska, kwatery prywatne) - Prawie cały teren powiatu zgazyfikowany - Zachodniopomorski szlak żeglarski - Festiwal muzyki organowej i kameralnej 	<ul style="list-style-type: none"> diagnostyczno-medyczny placówek służby zdrowia - Brak profilaktyki zdrowotnej - Niedostateczna świadomość społeczeństwa w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia - Wzrastające potrzeby w zakresie usamodzielnienia się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych - Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa - Dzikie wysypiska i wysoki stopień zanieczyszczenia lasów - Wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, potrzebujących wsparcia - Bariery architektoniczne utrudniające adaptację niepełnosprawnych w życiu zawodowym i publicznym - Brak koordynacji działań o charakterze kulturalnym - Duże różnice w rozwoju poszczególnych gmin
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Wykup Uzdrowiska Kamień przez firmę prywatną – planowane inwestycje - Działalność szkoły zawodowej w ramach Cechu Rzemiosł Różnych - Możliwości pozyskiwania środków unijnych - Powstanie gazoportu w Świnoujściu - Lotnisko w Goleniowie - Rozwój strefy ekonomicznej - Zmiany w przepisach dotyczących zakupu ziemi - Modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej, drogowej, gazowej 	<ul style="list-style-type: none"> - Przepisy formalno-prawne ograniczające aktywność obywatelską - Ograniczenie rozwoju turystyki wynikające z zaostrzania przepisów w zakresie ochrony przyrody - Zwiększenie obciążeń fiskalnych - Starzejące się społeczeństwo - Niestabilne prawo; różnorodność interpretacji - Izolacja terenów wiejskich z uwagi na brak dostępu do Internetu - Brak spójności w rozwoju poszczególnych gmin i współpracy między nimi w ramach całego powiatu

Rozdział III. Wizja rozwoju Powiatu

Powiat Kamieński w roku 2020 będzie miejscem rozwiniętym gospodarczo, zapewniającym miejsca pracy dla swoich mieszkańców, zwłaszcza dla młodych ludzi.

Będzie również miejscem atrakcyjnym turystycznie, wykorzystującym swoje naturalne i historyczne walory i posiadającym odpowiednią infrastrukturę sportową, turystyczną i noclegową. Powiat będzie otwarty dla mieszkańców, przyjazny osobom niepełnosprawnym, będzie promował i wykorzystywał aktywność społeczeństwa lokalnego do budowania swojego potencjału.

Rozdział IV. Priorytetowe obszary rozwoju

Mając na uwadze wizję rozwoju Powiatu przedstawioną w poprzednim rozdziale, ustalono następujące priorytetowe obszary rozwoju Powiatu Kamieńskiego:

1. Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał zawodowy lokalnej społeczności
2. Wzmacnianie atrakcyjności turystycznej powiatu
3. Rozwój aktywności społecznej przy uwzględnieniu istniejących potrzeb społeczności lokalnej

Rozdział V. Cele i wskaźniki dla poszczególnych obszarów rozwoju

Obszar strategiczny nr 1: Rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał zawodowy lokalnej społeczności

Cel nr 1: Stworzenie infrastruktury do ożywienia działalności gospodarczej

Działanie nr 1: Stworzenie Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości

Istotnym elementem dla ożywienia działalności gospodarczej Powiatu jest stworzenie szeregu instrumentów, powołanie odpowiednich instytucji, które pomogą osiągnąć ten cel. Jednym z podstawowych instrumentów może być powołanie przez jednostkę samorządową tj. Powiat, instytucji jaką jest Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości.

Fazy rozwoju Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości (PIP):

1. Dokładne określenie zakresu funkcjonowania, odbiorców (targetu) PIP
  - a) Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości ma być niezależną instytucją, która ma pomagać nowopowstałym firmom, młodzieży i studentom w osiągnięciu dojrzałości i zdolności

do samodzielnego funkcjonowania na rynku oraz rozbudowanie lokalnego potencjału gospodarczego poprzez świadczenie usług konsultacyjno-doradczych i szkoleniowych. Poprzez organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji. Usługi konsultacyjno – doradcze i szkoleniowe mogą pomagać nie tylko nowym partnerom na rynku pracy. Celem Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości jest ogólna aktywizacja podmiotów gospodarczych na terenie całego Powiatu. Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości może być istotnym elementem, który dzięki swym usługom konsultingowo – doradczym pomoże w promocji już istniejących firm, w razie konieczności może pomóc w zmianie profilu ich działalności, tak by była zgodna z obecnymi wymogami rynku pracy. Z racji problemów związanych z dużym bezrobociem w Powiecie niedoborem aktywnych młodych ludzi na rynku pracy, a także sporej grupy osób starszych pozbawionych możliwości rozwoju, można zmodyfikować target Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości i rozszerzyć go o osoby starsze zagrożone wykluczeniem społecznym,

- b) Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości nie ma dublować instytucji już istniejących pełniących podobną funkcję, ma z nimi współpracować, z różnorodnych działalności wyciągać najlepsze pomysły i formy wsparcia tworząc własne instrumenty ożywienia gospodarczego Powiatu. Ma pomagać w pozyskiwaniu środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej z różnych źródeł, ma pomóc w zrozumieniu procedur jakie trzeba zrealizować by założyć własną firmę. Pomóc w kształtowaniu myślenia marketingowego osobom, które chcą założyć własną działalność lub w sposób prężny nowatorski i długotrwały funkcjonować na rynku pracy,
- c) Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości ma być kierowany głównie do:
  - o początkujących przedsiębiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw rozpoczynających lub dopiero zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, aktywizacja i rewitalizacja już istniejących firm;
  - o młodzieży i studentów;
  - o osób starszych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Dzięki przystąpienia do Inkubatora Przedsiębiorczości uczestnicy mają możliwość uczestnictwa w inicjatywach, mających na celu ustawiczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców naszego regionu ze szczególnym uwzględnieniem pracowników oraz prowadzić działania umożliwiające osobom poszukującym zatrudnienia spełnienia aktualnych oczekiwań rynku pracy. Inkubator Przedsiębiorczości ma także pomagać w inicjowaniu przekształceń strukturalnych, zagospodarowaniu niewykorzystanych obiektów przemysłowych.

2. Współpraca Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości z innymi instytucjami:

- a) współpraca z Cechem Rzemiosł Różnych w Kamieniu Pomorskim,
- b) współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kamieniu Pomorskim,
- c) współpraca z Uniwersytetem III Wieku w Kamieniu Pomorskim,
- d) współpraca z firmami na terenie powiatu, a także firmami z zewnątrz prowadzącymi działalność o charakterze konsultingowo – doradczym.

Współpraca Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości z wymienionymi instytucjami ma być formą wsparcia dla niego i stanowić dobre źródło informacji, a także ma w pewien sposób uzupełniać działalność już istniejących instytucji w celu jak najlepszej aktywizacji przedsiębiorczej Powiatu.

Cech w Kamieniu Pomorskim jako organizacja pracodawców i przedsiębiorców. Stanowi też szczególnie silny punkt odniesienia na rynku pracy, zwłaszcza w kontekście planowania szkoleń poprzez placówkę kształcenia ustawicznego. Z racji wieloletniej współpracy cechu z pracodawcami i przedsiębiorcami, jest doskonałym wsparciem i źródłem wiedzy dla Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości w zakresie lokalnego rynku pracy. Podobną funkcję pełni instytucja jaką jest Powiatowy Urząd Pracy, dodatkowo PUP posiada szereg specjalistycznych instrumentów i usług, które pomagają w funkcjonowaniu na lokalnym rynku pracy. Szczególnie pomocnym w funkcjonowaniu Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości może być np. wiedza doradców zawodowych, pośredników pracy, Lidera Klubu Pracy, którzy znają specyfikę lokalnego i zagranicznego rynku pracy. PUP może ułatwić funkcjonowanie grupie docelowej wyznaczonej przez inkubator, dzięki organizacji szkoleń, staży czy możliwości podjęcia środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, czy doposażenie stanowiska pracy. Taka szeroka działalność może być przydatna dla Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości. Kolejnym źródłem wiedzy dla Inkubatora Przedsiębiorczości, może być Uniwersytet III Wieku z racji prowadzenia różnorodnych wykładów i współpracy z różnymi specjalistami jest doskonałym źródłem wiedzy o potrzebach osób starszych, a więc wąskiej lecz dużej grupy odbiorców oraz ich spektrum zainteresowań. Pomoc firm konsultingowo – doradczych pełniłyby podobną funkcję, adresowaną do wszystkich odbiorców inkubatora.

3. Promocja Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości

Inkubator Przedsiębiorczości powinien posiadać własną siedzibę , a także powinien posiadać własne logo, rozpoznawalny czytelny dla wszystkich w Powiecie znak. Powiat powinien organizować szereg akcji promocyjnych w celu rozpowszechnienia wiedzy o tym, że jest i czym jest Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości.

Informacje o takiej instytucji powinny pojawiać się w lokalnych mediach, portalach społecznościowych czy poszczególnych stronach instytucji na terenie powiatu i gminy.

4. Finansowanie Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości:

W corocznym budżecie powinna być przeznaczona określona pula finansowa na działania związane z funkcjonowaniem Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości, można by także pozyskiwać środki finansowe z zewnątrz np. z Unii Europejskiej czy z różnych fundacji wspierających rozwój określonych inicjatyw lokalnych.

Cel nr 2: Reaktywowanie kształcenia zawodowego z uwzględnieniem praktycznej nauki zawodu

Działanie nr 1: Stworzenie systemu współpracy PUP-OPS-SP-SZKOŁY-PRACODAWCY.

I Etap:

Powołanie przez Starostę, zespołu zajmującego się koordynowaniem działań zmierzających do reaktywacji kształcenia zawodowego zgodnego z potrzebami lokalnego rynku pracy. W skład zespołu wchodzić będą przedstawiciele: instytucji takich jak Starostwo Powiatowe, Powiatowego Urzędu Pracy, Szkół Ponadgimnazjalnych, Opieki Społecznej oraz Pracodawców. Przedstawiciele pracodawców wyłonieni we współpracy z Cechami Rzemiosł oraz Stowarzyszeniami Pracodawców.

Można się zastanowić nad zaproponowaniem występowania z głosem doradczym przedstawicielom Gmin a także organizacjom pozarządowym o charakterze pomocy socjalnej i instytucjom wspierającym rodzinę.

II Etap:

Powołany zespół stworzy plan działania z którego wynikną zadania dla wszystkich uczestników zespołu, formy współpracy i główne cele pracy. Specyfika każdej instytucji pozwoli określić właściwe dla niej zadania i zebrać dane potrzebne ze swojego zakresu działania które pozwolą na analizę problemów, ich hierarchizację i wybranie celów strategicznych.

III Etap:

Dotyczy wybrania celów strategicznych i zdefiniowania działań. W początkowej fazie pracy będą to cele krótkoterminowe zmierzające do poprawy współpracy pomiędzy instytucjami, głównie związanej z przepływem informacji, udostępnieniem danych i wykorzystaniem ich do bieżącego działania. Na tym etapie można byłoby prowadzić nawet konsultacje społeczne, debatę publiczną w celu zebrania dodatkowych informacji na temat oczekiwań, problemów związanych z kształceniem, powiązanych z rynkiem pracy.

IV Etap:

Wdrożenie wybranego celu w życie. W wyniku zebrania wszelkich dostępnych danych dzięki dobremu przepływowi informacji, zrealizowanie wybranego celu np. w postaci uruchomienia jednego kierunku kształcenia na podstawie istniejącej bazy dydaktycznej.

V Etap:

Utworzenie stałej skoordynowanej współpracy która pozwoli na reagowania i przygotowanie bazy kształcenia na potrzeby rynku w skali jednego roku. Zespół będzie koordynowany przez przedstawiciela Starosty, będzie działał na podstawie planu pracy którego załącznikiem będzie harmonogram spotkań. Zewnętrznym wyrazem pracy będzie - promocja działań zespołu za pomocą strony internetowej własnej, stron urzędów i instytucji współpracujących, mediów lokalnych, publikacji prasowych. Opracowanie systemu działania z celami i terminami, wyciąganie wniosków i tworzenie propozycji działań oraz ich skoordynowanie powinno dać efekt w postaci kształcenia w zawodach potrzebnych dla naszego regionu.

Obszar strategiczny nr 2: Wzmacnianie atrakcyjności turystycznej powiatu

Cel nr 1: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu.

Działanie nr 1: Stworzenie Strategii Promocji Powiatu.

Promocja to zbiór wszystkich środków, za pomocą których jednostka organizacyjna, w tym wypadku Powiat Kamiński przekazuje otoczeniu informacje o swojej działalności, produktach i usługach. W przypadku podmiotów gospodarczych promocja wpływa na szybkość i ilość sprzedaży produktów przedsiębiorstwa. Dla jednostki samorządowej tj. Powiatu najważniejszym efektem działań promocyjnych jest wytworzenie oraz utrwalenie pozytywnego wizerunku Powiatu. W wypadku branży turystycznej promocja powinna realizować następujące cele:

1. Informować o ofercie turystycznej na terenie powiatu.
2. Wpływać na kształtowanie opinii turystów o ofercie turystycznej.
3. Kreować potrzeby w celu dostosowania podaży do popytu.

Strategia promocji Powiatu obejmuje następujące fazy:

1. Określenie odbiorców - Powiat Kamiński może zaoferować atrakcje dla wszystkich grup turystów. Na terenie powiatu każdy znajdzie coś dla siebie (od znanego w całym kraju kurortu w Międzyzdrojach, przez ośrodki SPA na wybrzeżu, rzeki i jeziora dla wędkarzy, żeglowność po Zalewie Szczecińskim i Kamińskim, Skansen Wczesnośredniowieczny w Wolinie, do agroturystyki w gminach Świerżno i Golczewo). Z tego powodu nie można skupiać się na jednej grupie odwiedzających.

Łatwiejszy do określenia jest podział ze względu na miejsce zamieszkania. W przypadku pobytów weekendowych największy odsetek odwiedzających stanowią mieszkańcy aglomeracji Szczecińskiej, Gorzowa i Zielonej Góry (lubuskie). W przypadku pobytów dłuższych najwięcej odwiedzających pochodzi z województwa Śląskiego i Dolnośląskiego. Wynika to z układu komunikacyjnego całego kraju (dla mieszkańców tych rejonów Powiat Kamieński jest najbliższym powiatem na położonym nad morzem). W przypadku gości zagranicznych najliczniejszą grupę stanowią Niemcy. Najważniejszym celem tej fazy jest identyfikacja potencjalnych klientów na terenie kraju i poza jego granicami.

2. Zidentyfikowanie celów promocji - celem głównym promocji jest pozyskanie turystów z kraju i zagranicy. Cel ten realizuje się przez przekazywanie informacji o imprezach i atrakcjach w poszczególnych gminach powiatu na terenie kraju i za jego granicami. Kolejny celem jest kształtowanie opinii o ofercie turystycznej. Celem promocji jest również kreowanie potrzeb w celu dostosowania podaży do popytu. stworzenie projektu przekazu; Cele te należy realizować przez działania z zakresu public relations (artykuły prasowe, konkursy, sponsoring, system oceny atrakcji turystycznych) oraz reklamy.
3. Stworzenie projektu przekazu oraz wybór odpowiednich mediów - w ramach tego działania należy stworzyć hasło reklamowe i logo powiatu (np. przez ogłoszenie konkursu wśród mieszkańców lub turystów) oraz projekt jednolitych materiałów promocyjnych (teczki, foldery, reklamy graficzne i dźwiękowe itd.). Warunkiem powodzenia jest stałe aktualizowanie materiałów, przyjęcie jednolitej szaty graficznej (materiały gminne i powiatowe) oraz zapewnienie wystarczającej ilości materiałów. W dobie rozwoju Internetu należy zadbać o aktualność strony graficznej oraz prezentować Powiat we wszystkich funkcjonujących mediach społecznościowych (facebook, myspace) oraz platformach multimedialnych (youtube, wrzuta). W celu utrwalania marki wśród turystów odwiedzających powiat należy rozważyć umieszczenie na obiektach należących do Powiatu odpowiednich materiałów promocyjnych (np. budynki szkół i innych jednostek, działki przy drogach powiatowych itp.)
4. Ustalenie budżetu promocyjnego - koszty promocji są wydatkami przynoszącymi efekt w długi okresie. Nie można oczekiwać napływu turystów zaraz po rozpoczęciu akcji promocyjnej. Jednocześnie o efektywności akcji promocyjnej w znacznym stopniu decydują poniesione wydatki. Za większe środki można przeprowadzić akcję skierowaną do większej grupy odbiorców. W celu finansowania działań promocyjnych należy w corocznym budżecie zabezpieczyć kwotę przeznaczoną na te działania. Najlepszym sposobem zabezpieczenia środków na promocję w poszczególnych latach jest zapis w wieloletnim planie o przekazywaniu na promocję określonej procentowo części corocznego budżetu lub zapis o przeznaczeniu na promocję części środków pochodzących ze sprzedaży i dzierżawy majątku.

W przypadku promocji można stosować montaż finansowy polegający na wspólnym finansowaniu działań z gminami lub podmiotami świadczącymi usługi turystyczne. W promocji Powiatu można również wykorzystać środki finansowe pochodzące z innych instytucji (Fundusz Ochrony Środowiska, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) oraz środki pozyskane od sponsorów.

Działanie nr 2: Stworzenie systemu koordynacji działań promocyjnych w powiecie (przy wykorzystaniu sił poszczególnych gmin)

Działania z zakresu promocji Powiatu pokrywają się z działaniami gmin i podmiotów z branży turystycznej. W związku z tym konieczne jest stworzenie systemu koordynacji prowadzonych działań. Istnieją dwa podstawowe modele prowadzenia działań promocyjnych Powiatu:

1. Powiat w roli organizatora i koordynatora prac – wszystkie działania promocyjne prowadzone są przez Powiat lub wyznaczoną jednostkę. Koszty ponoszą proporcjonalnie (np. gminy wg ilości miejsc noclegowych, podmioty gospodarcze za cm² powierzchni) wszystkie promowane instytucje, przekazując środki finansowe na rzecz Powiatu. Zamawiającym i realizującym działania jest Powiat.
2. Powiat nie prowadzi działań – powiat nie prowadzi działań, w zamian za zastosowanie standardowej makiety materiałów, logo i hasła Powiat współfinansuje działania promocyjne gmin i podmiotów.

Koordynacja prac jest możliwa tylko w przypadku stosowania modelu nr 1. Budżety na działania promocyjne poszczególnych gmin są mocno zróżnicowane. Dzięki zastosowaniu systemu proporcjonalnego gminy typowo turystyczne wydawałby odpowiednio więcej na wspólną promocję. Zakres prac realizowanych w ramach działań promocyjnych należy szczegółowo określić w formie porozumienia pomiędzy wszystkimi podmiotami. W celu ich realizacji można rozważyć utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej w formie stowarzyszenia lub spółki prawa handlowego.

Działanie nr 3: Współudział w organizacji imprez promującej Powiat

W chwili obecnej na terenie Powiatu odbywa się wiele imprez o znaczeniu ponadregionalnym (krajowym i międzynarodowym). Do najważniejszych należą:

1. Festiwal Gwiazd w Międzyzdrojach.
2. Festiwal Słowian i Wikingów w Wolinie.
3. Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim.

Na terenie Powiatu odbywają się również liczne imprezy o charakterze mniej masowym, ale o bardzo dużym znaczeniu dla środowisk do których są one kierowane.

Zliczyć tu można warsztaty archeologiczne w Skansenie w Wolinie, regaty (w tym o znaczeniu międzynarodowym) w Kamieniu Pomorskim czy zloty pojazdów tuningowanych na lotnisku w Śniatowie.

W ramach działań promocyjnych Powiat powinien aktywnie włączyć się w organizowanie wszystkich imprez na swoim terenie. Obok współfinansowania najlepszą formą pomocy dla organizatorów jest pomoc w nagłośnieniu imprezy. Bardzo często o tym że impreza się odbywa nie wiedzą nawet mieszkańcy sąsiednich gmin. Działaniem najpilniejszym jest utworzenie ogólnodostępnej informacji o imprezach na terenie powiatu. Wskazane jest aby ujęte w niej były wszystkie imprezy organizowane na terenie Powiatu przez Powiat, Gminy i Organizacje Pozarządowe. Szeroka oferta pozwala aby każdy zainteresowany przyjazdem do Powiatu znalazł jakąś atrakcję dla siebie.

W przypadku powołania LOT-u, może ona przejąć na siebie organizowanie imprez na rzecz samorządów. Może być to dodatkowe źródło finansowania działań promocyjnych.

Cel nr 2: Poprawa infrastruktury turystycznej

Działanie nr 1: Tworzenie ścieżek i szlaków rowerowych

W ramach tworzenia ścieżek i szlaków rowerowych niezbędna jest współpraca samorządów wszystkich szczebli. Należy przyjąć zasadę że w ramach każdej modernizacji drogi budowany będzie ciąg pieszo – rowerowy. Zasada ta powinna obowiązywać na wszystkich drogach na terenie Powiatu. Budowa ciągu pieszo – rowerowego może być warunkiem współfinansowania inwestycji przez Powiat.

W celu wytyczenia szlaków rowerowych należy we współpracy z pozostałymi samorządami przeprowadzić analizę istniejących połączeń drogowych. W miejscach gdzie, ze względu na bezpieczeństwo uczestników ruchu, nie można skierować rowerzystów na drogi należy wyznaczyć trasy alternatywne. Powiat powinien przejąć na siebie ustawienie i utrzymanie oznakowania szlaków. Środki na finansowanie tego zadania powinny pochodzić z funduszy przeznaczonych na promocję (wspólne finansowanie promocji opisano wcześniej). Podmiotem który mógłby przejąć obowiązki w tym zakresie może być LOT. Aktualna mapa ścieżek i szlaków powinna być dostępna na stronie internetowej Powiatu.

Działanie nr 2: Stworzenie oznakowania promocyjnego powiatu i jego atrakcji turystycznych

W ramach środków przeznaczonych na bieżące utrzymanie dróg należy rozważyć ustawienie na terenie całego Powiatu statutowych znaków drogowych określających granice administracyjne powiatu i gmin oraz znaków informujących o atrakcjach turystycznych (drogowskazy E-7 i E-8 oraz znaki z grupy E-22).

Należy oznakować wszystkie miejsca i obiekty stanowiące atrakcje turystyczne. Przy każdej takiej atrakcji powinna znajdować się tablica z logo Powiatu i Gminy, na której terenie atrakcja jest położona. Tablica powinna zawierać podstawowe informacje oraz wykaz innych atrakcji w pobliżu. Tablice takie można sfinansować wspólnie z gminami oraz przez sprzedaż powierzchni reklamowych. Na takiej samej zasadzie można sfinansować ustawienie tablic z mapami Powiatu określającymi szlaki rowerowe, szlaki kajakowe, zabytki itd.

Działanie nr 3: Wytyczenie szlaków wodnych kajakowych

Na większości rzek i zbiorników wodnych na terenie Powiatu możliwe jest wytyczenie szlaków kajakowych. W tym celu niezbędne jest, w porozumieniu z gminami, Zarządem Melioracji i Urzędów Wodnych oraz Urzędem Morskim organizacja miejsc wodowania kajaków oraz miejsc przeznaczonych na stacje wodne. Miejsca wodowania kajaków muszą mieć możliwość dojazdu do brzegu samochodem. Miejsca na stacje powinny umożliwić biwakowanie oraz palenie ogniska. Nakłady organizację takich szlaków nie są wysokie. Najważniejszym wydatkiem będzie ich oznakowanie. Aktualna mapa szlaków kajakowych powinna być dostępna na stronie internetowej Powiatu. Koszty organizacji szlaków można pokryć ze środków pochodzących ze sprzedaży powierzchni reklamowych na tablicach informacyjnych.

Działanie nr 4: Poprawa jakości dróg

Poprawa jakości dróg jest jednym z najważniejszych zadań inwestycyjnych Powiatu Kamińskiego. Niestety środki przeznaczone na realizację tego zadania są mocno ograniczone. Koszty remontów dróg powiatowych wielokrotnie przewyższają wartość rocznego budżetu. W związku z tym należy konsekwentnie realizować wieloletni plan inwestycyjny w zakresie budownictwa drogowego oraz poszukiwać nowych możliwości finansowania remontów dróg (np. porozumienia z właścicielami kopalni kruszywa, farm wiatrowych). Należy również doinwestować służby liniowe zajmujące się bieżącym utrzymaniem dróg. Obecnie istniejące technologie pozwalają na szybkie i skuteczne remonty nawierzchni, co ułatwi poruszanie się po drogach powiatowych.

Obszar strategiczny nr 3: Rozwój aktywności społecznej przy uwzględnieniu istniejących potrzeb społeczności lokalnej

Cel nr 1: Stworzenie systemu wsparcia organizacji pozarządowych

Działanie nr 1: Utworzenie Inkubatora Organizacji Pozarządowych

Jedną z form ruchu społecznego, który powoduje, że ludzie gromadzą się, zrzeszają i podejmują wspólne działania dają organizacje pozarządowe funkcjonujące w naszej społeczności lokalnej. To właśnie w nich skupiają się najaktywniejsi i najbardziej wrażliwi na sprawy społeczne i kulturalne mieszkańcy naszego powiatu. Wspólnym celem samorządu powiatu oraz organizacji pozarządowych jest zaspakajanie potrzeb ich mieszkańców. Od kilku lat obserwujemy wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w życiu społecznym naszego powiatu. Obszary tych aktywności to przede wszystkim: zdrowie i profilaktyka, oświata i edukacja, sport, kultura i inne formy aktywności społecznej. Rozległość zadań w jakie angażują się organizacje, ich społeczny charakter oraz wysoki poziom realizowanych usług powodują, że postrzegane są one, jako cenny partner dla Powiatu.

Nowe organizacje pozarządowe coraz częściej na swojej drodze napotykają liczne problemy, z którymi zazwyczaj muszą zmierzyć się same. Oczywiście mogą skorzystać z usług Pełnomocników ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, którzy zatrudnieni są w Urzędach Gminy czy w Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim. Jednakże pełnomocnicy dysponują wiedzą na temat rejestracji, przeprowadzania konkursów, a nie na temat prowadzenia działalności. Dlatego też na terenie Powiatu Kamieńskiego powinien zostać utworzony Inkubator Organizacji Pozarządowych, który będzie prowadzony przez już działające i posiadające wiedzę organizacje pozarządowe. Inkubator Organizacji Pozarządowych będzie zapewniał kompleksowy program usług mających na celu wspieranie organizacji w ich początkowym okresie rozwoju - od rejestracji poprzez stawianie pierwszych kroków, aż po profesjonalne działanie. Organizacje pozarządowe będą mogły skorzystać z usług typu: doradztwo, szkolenia oraz udostępniania sprzętu biurowego, komputera i internetu.

Działanie nr 2: Utworzenie Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego

Na terenie Powiatu Kamieńskiego do chwili opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Kamieńskiego nie funkcjonowała Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego. Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego tworzona jest na wniosek organizacji pozarządowych przez organ właściwiej jednostki samorządu terytorialnego.

Zajmuje się doradzaniem, opiniowaniem dokumentów, dla potrzeb organu jednostki administracyjnej przy której ta rada działa. Szczególną wartością takiej rady jest to, że składa się ona nie tylko z przedstawicieli organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy, ale także z reprezentantów administracji publicznej. Dzięki temu na forum rady istnieje możliwość prezentowania stanowisk i jest szansa wypracowywania consensusu, który uwzględnia racje stron.

Zadaniem Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego w szczególności będzie:

1. Opiniowanie projektów strategii rozwoju Powiatu.
2. Opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.
3. Wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych.
4. Udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi.
5. Wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych.

Powiat Kamieński jest zainteresowany utworzeniem Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego, która w przyszłości zaowocuje jeszcze lepszą współpracą z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie powiatu.

Cel nr 2: Zwiększenie uczestnictwa obywateli w życiu publicznym powiatu

Działanie nr 1: Wydawanie biuletynu obywatelskiego

Wydawanie biuletynu obywatelskiego jest zupełnie bez sensu, kto miałby wydawać takie publikacje ?. Kto miałby je finansować ?. Już teraz jest kilka wydań papierowych lokalnych pism, których nikt nie czyta. Lepszym rozwiązaniem byłoby stworzenie portalu internetowego dotyczącego spraw obywatelskich, w którym propagowane byłby inicjatywy mieszkańców, promowanie postaw obywatelskich, konkursy dla organizacji na np. najładniejszy ogródek, balkon czy obejście. Prowadzeniem takiego portalu powinny zająć się organizacje pozarządowe, stowarzyszenie, ale tylko wtedy gdy ich celem jest działalność społeczna, a nie zbieranie punktów do przyszłych wyborów samorządowych.

Działanie nr 2: Prowadzenie procesów konsultacji społecznych w sprawach ważnych dla dotyczących mieszkańców

Dyskusja nad kierunkami działania samorządu lokalnego oraz problemami i stanem zarządzania publicznego w określonej dziedzinie w skali lokalnej, a także wypracowywanie postulatów dotyczących pracy instytucji publicznych w tym zakresie. Forum powołuje rada powiatu, a jego uczestników wyznaczają starosta i wójtowie. Wprowadzenie konsultacji społecznych na zasadach określonych przez organ JST.

Działanie nr 3: Umożliwienie mieszkańcom inicjatywy uchwałodawczej

Możliwość wniesienia konkretnego projektu uchwały pod obrady Rady, po uzyskaniu odpowiedniego poparcia. Konieczność stworzenia odpowiednich zapisów w uchwale dotyczącej zasad prowadzenia konsultacji społecznych.

Działanie nr 4: Uchwalenie zasad realizacji zadań publicznych w trybie inicjatywy lokalnej

Przedłożenie określonej sprawy publicznej pod dyskusję na sesji, ponieważ odpowiedź na interpelację i ewentualna dyskusja nad nią muszą odbywać się na sesji. Jest to możliwe w przypadku zebrania odpowiedniej liczby osób popierających daną inicjatywę.

Rozdział VI. Metodologia wdrażania strategii

Działania opisane w ramach poszczególnych celów koordynowane będą przez:

1. Starostwo Powiatowe, Wydział inwestycji i wspierania przedsiębiorczości (cel nr 1 w obszarze strategicznym nr 1; cel nr 1 w obszarze strategicznym nr 2; cel nr 2 w obszarze strategicznym nr 2).
2. Starostwo Powiatowe, Wydział edukacji, kultury i sportu (cel nr 2 w obszarze strategicznym nr 1; cel nr 1 w obszarze strategicznym nr 3; cel nr 2 w obszarze strategicznym nr 3).

Wyżej wymienione wydziały Starostwa Powiatowego powinny planować i wdrażać poszczególne działania opisane w rozdziale V we współpracy z innymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, prowadzącymi swoją działalność w powiązaniu z obszarami tematycznymi opisanymi w strategii. Wśród potencjalnych partnerów wymienić należy przede wszystkim: organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, związki i porozumienia organizacji pozarządowych, Powiatową Radę Działalności Pożytku Publicznego (w przypadku jej utworzenia).

Rozdział VII. Źródła finansowania

Z uwagi na przyjętą metodologię tworzenia strategii, określono poniżej potencjalne źródła pozyskiwania środków na finansowanie działań ujętych w strategii, bez wyliczania konkretnych kwot wydatków w ramach danych obszarów strategicznych. Do źródeł tych należą przede wszystkim:

1. Budżet powiatu.
2. Budżety gmin leżących na obszarze powiatu.
3. Ministerstwa tematycznie powiązane z danym obszarem strategicznym rozwoju.
4. Środki z Unii Europejskiej (w ramach EFS, EFRR, PROW i innych).
5. Budżet województwa zachodniopomorskiego.
6. Środki własne instytucji realizujących strategię.
7. Środki instytucji grantodawczych dostępne głównie dla organizacji pozarządowych (m.in. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, Fundacja Wspomagania Wsi i inne).

Rozdział VIII. Monitoring wdrażania strategii

1. Wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań przygotowywać będą dwa razy w roku sprawozdania z realizacji strategii obejmujące opis przeprowadzonych działań oraz plan na kolejny rok.
2. Sprawozdania zawierać będą informacje o podjętych działaniach w ramach poszczególnych celów, zaangażowanych środkach, liczbie uczestników, osiągniętych rezultatach.
3. Sprawozdania przygotowywane będą w terminie 1 miesiąca od zakończenia danego półrocza.
4. Sprawozdanie za drugie półrocze obejmować będzie dodatkowo, oprócz informacji zawartych w punkcie 2, również planowane do realizacji na rozpoczynający się rok kalendarzowy działania w ramach poszczególnych obszarów strategicznych.

Spis map, wykresów i tabel

Mapy:

Mapa 1. Mapa z podziałem administracyjnym	6
---	---

Tabele:

Tabela 1. Sytuacja demograficzna i społeczna w Powiecie Kamińskim	10
Tabela 2. Migracje w latach 2010-2012	10
Tabela 3. Liczba uczniów, słuchaczy i wychowanków w placówkach oświatowych prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim w latach 2009-2012	12
Tabela 4. Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Kamińskim.....	14
Tabela 5. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w latach 2010-2012	15
Tabela 6. Stopa bezrobocia w gminach Powiatu Kamińskiego.....	16
Tabela 7. Struktura bezrobocia według czasu pozostawiania bez pracy.....	16
Tabela 8. Wykaz organizacji pozarządowych według obszaru działania w roku 2012.....	20
Tabela 9. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na wspólną realizację zadań publicznych	22
Tabela 10. Liczba wybranych rodzajów obiektów noclegowych w Powiecie Kamińskim	31
Tabela 11. Turystyczne obiekty noclegowe w Powiecie Kamińskim	31
Tabela 12. Liczba placówek gastronomicznych w latach 2010 – 2012 w Powiecie Kamińskim	32

Wykresy:

Wykres 1. Bezrobotni ogółem w podziale według wieku w latach 2010-2012.....	17
Wykres 2. Bezrobotni według poziomu wykształcenia	18
Wykres 3. Bezrobotni według stażu pracy	19
Wykres 4. Rodzaje organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Kamińskiego w latach 2010 – 2012	20
Wykres 5. Zestawienie procentowe zadań publicznych realizowanych wspólnie z organizacjami pozarządowymi w latach 2011-2012	22